

Møteinnkalling

Utvalg: FORMANNSKAPET
Møtested: Rømskog kommunehus
Møtedato: 21.08.2017
Tidspunkt: 16.00 De som ønsker mat møter 15.45

Forfall meldes på tlf. 69859177 eller e-post postmottak@romskog.kommune.no til sentraladministrasjonen, som sørger for innkalling av varamenn.

Varamenn møter kun ved spesiell innkalling.

Saksnr.	Arkivsaksnummer Innhold
PS 33/17	REFERATER OG HØRINGER I FORMANNSKAPET 21.08.17
PS 34/17	REVISJON AV NAV - AVTALEN
PS 35/17	ØKONOMIPLAN 2018
PS 36/17	Eventuelt

SAKSFRAMLEGG

REFERATER OG HØRINGER

Styre/råd/utvalg

RÅDMANNENS INNSTILLING:

1. Refererte dokumenter tas til orientering
2. Det avgis høringsuttalelse til Østfold fylkeskommunes samfunnsdel til fylkesplanen.
Denne behandles i formannskapet 18.9.17.

SAKENS FAKTA:

REFERERES FRA DOKUMENTJOURNAL

16/86-20 446/17	16.02.2017 Jordskifteretten ÅRSMELDING 2016
17/262-1 1588/17	29.05.2017 Aurskog-Høland kommune REFERAT GENERALFORSAMLING - VEDTEKTER - ÅRSBERETNING AURSKOG-HØLAND UTVIKLING
17/21-3 1589/17	29.05.2017 Interkommunalt Arkivselskap Østfold IKS PROTOKOLL FRA REPRESENTANTSKAPSMØTE
17/35-12 1716/17	11.06.2017 Øst politidistrikt TILDELING AV POLITIKONTAKT
16/74-16 1847/17	23.06.2017 Østfold Energi AS HENVENDELSE FRA AREMARK KOMMUNE OM EKSTRAORDINÆR GENERALFORSAMLING
16/29-8 1860/17	26.06.2017 KLP ÅRSRESULTAT FOR 2016 OG EGENKAPITALTILSKUDD 2017
16/349-4 1882/17	28.06.2017 IMDI/KS INFORMASJON OM BUSETTING AV FLYKTNINGAR I 2017 OG 2018
13/228-14 1892/17	28.06.2017 Grensekomiteen

PROTOKOLL FRA ÅRRSMØTE I GRENSEKOMITEEN VÄRMLAND-
ØSTFOLD 2017, 22 MAI 2017

17/262-2 1909/17	29.06.2017 Thor Håkon Ramberg REFERAT STYREMØTE I AURSKOG- HØLAND UTVIKLING 21.06.2017
16/430-25 1964/17	03.07.2017 KMD VIDERE PROSESS I KOMMUNEREFORMEN
16/296-5 1976/17	03.07.2017 Fylkesmannen PROSJEKTSKJØNNSMIDLER 2017 - TILDELING

Høringer

1. Høringsbrev og høringsnotat om varig lagring av blodprøvene i nyfødtscreeningen.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---forslag-om-varig-lagring-av-blodprovene-i-nyfodtscreeningen/id2555376/>
Høringsfrist er 4. september 2017.
2. Høringsbrev og høringsnotat om varig lagring av blodprøvene i nyfødtscreeningen.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---pasientens-legemiddelliste/id2555386/>
Høringsfrist er 18. september 2017
3. Høringsbrev og høringsnotat om endring i forskrift om startlån.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---endring-i-forskrift-om-startlan/id2555869/>
Høringsfrist 15. september 2017.
4. Høringsbrev og høringsnotat til veileder for kommunens oppfølging av brukere med store og sammensatte behov.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/d30685b2829b41bf99edf3e3a7e95d97/no/pdfs/stm201420150026000dddpdfs.pdf>
Høringsfrist 1. september 2017.
5. Høringsbrev og høringsnotat om å innføre forbud mot bruk av plagg som helt eller delvis dekker ansiktet i barnehager og utdanningsinstitusjoner.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-om-forslag-om-a-innfore-forbud-mot-bruk-av-plagg-som-helt-eller-delvis-dekker-ansiktet-i-barnehager-og-utdanningsinstitusjoner/id2556032/>
Høringsfrist er 20. september 2017.
6. Høringsbrev og høringsnotat om å innføre plikt til å tilby intensiv opplæring og plikt til flerfaglig samarbeid.

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-forslag-til-endringer-i-opplaringsloven-og-friskoleloven-tidlig-innsats-i-skolen/id2556191/>

Høringsfristen er 20. september 2017.

7. Høringsbrev og høringsnotat om forslag til tilleggsregulering – forbud mot bruk av mineralolje til oppvarming i driftsbygninger i landbruket og midlertidige bygninger.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing--forslag-til-tilleggsregulering--forbud-mot-bruk-av-mineralolje-til-oppvarming-i-driftsbygninger-i-landbruket-og-midlertidige-bygninger/id2557084/>
Høringsfrist 15. september 2017.

8. Høringsbrev og høringsnotat om forslag til forskrift for trafikklast på bruer, ferjekaier og andre bærende konstruksjoner i det offentlige vegnettet.
(Finner ingen nettside)
Høringsfrist 6. oktober 2017.

9. Høringsbrev og høringsnotat om endringer i barnehageloven mv. (minimumsnorm for grunnbemanning, skjerpet norm for pedagogisk bemanning og plikt til å samarbeide om barnas overgang fra barnehage til skole og SFO)
https://svar.regjeringen.no/nb/registrer_horingsuttalelse/H2557731/
Høringsfrist 13. oktober 2017

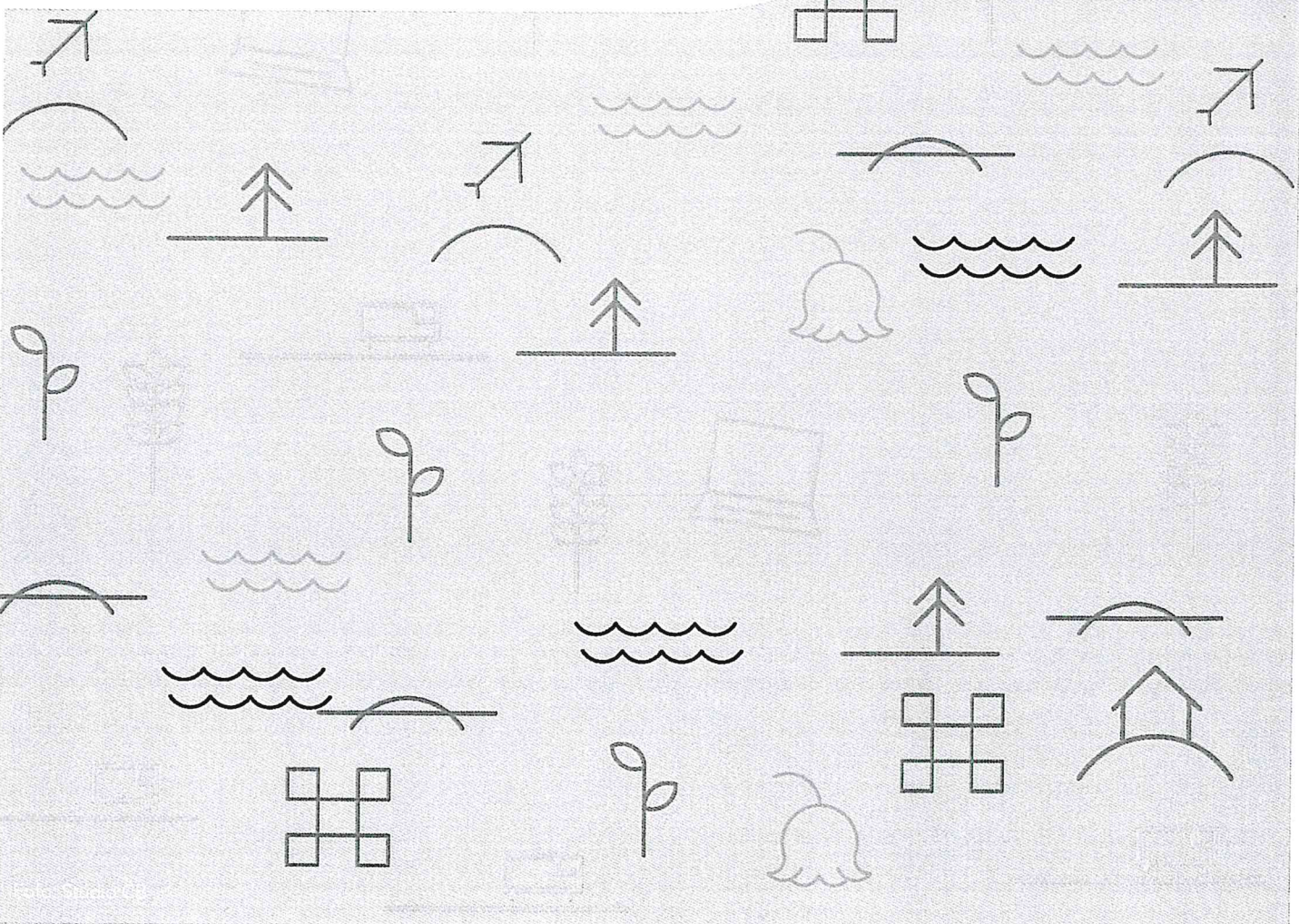
VURDERING:

Det vurderes at det bør gis høringsuttalelse til Østfold Fylkeskommunes samfunnsdel av fylkesplanen.

Anne Kirsti Johnsen
rådmann

Fylkesplan for Østfold
fylkesplanens
samfunnsdel
(høringsutkast)

Innhold

Kap. 1	Innledning	4
Kap. 2	Hovedtema klima og miljø	6
Kap. 3	Hovedtema verdiskaping og kompetanse	14
Kap. 4	Hovedtema levekår og folkehelse	18
	3.1 Samfunnsfloker	20
Kap. 5	Frivillighet	23
Kap. 6	Et trygt Østfold	24

Kapittel 1

Innledning

Dette foreliggende dokumentet er høringsutkast for samfunnsdelen til rullert Fylkesplan for Østfold. Utkastet inneholder komplett forslag til omtale av samfunnsdelens tre hovedtemaer:

- Verdiskaping og kompetanse
- Levekår og folkehelse
- Klima og miljø

I tillegg er det, som i gjeldende plan, utformet noen «faktabokser» som løfter fram utvalgte problemstillinger/eksempler med særskilt omtale. Så langt er det utarbeidet tre slike omtaler, og det vil trolig være flere i endelig plan:

- Frivillighet
- Et trygt Østfold (samfunnssikkerhet i planleggingen)
- Samfunnsfloker (Wicked problems)

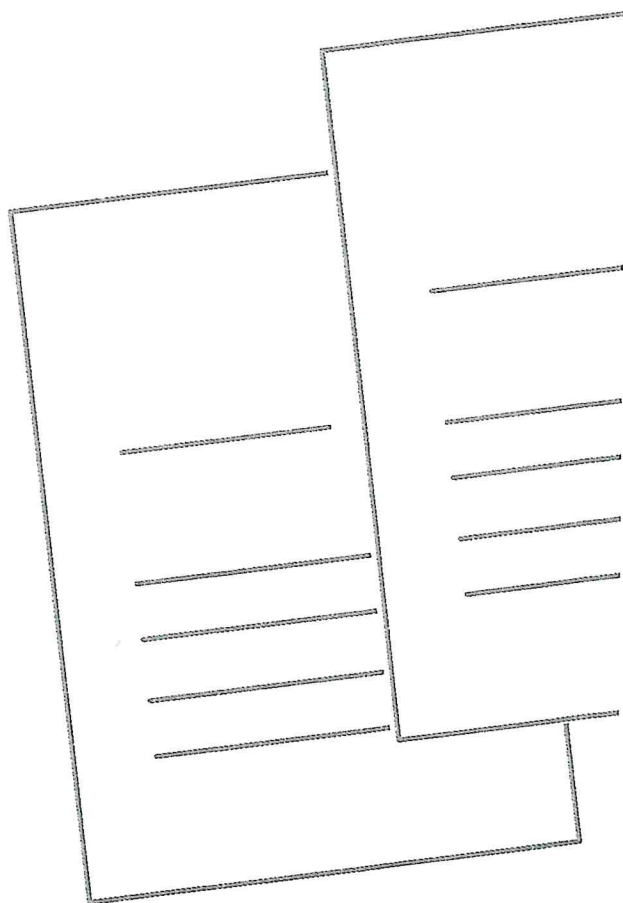
Endelig forslag til fylkesplan vil bestå av to hoveddeler: Samfunnsdelen og arealstrategien. Arealstrategien vil bli utarbeidet høsten 2017. Det må understrekes at formell sluttbehandling av komplett forslag til rullert fylkesplan vil foregå våren 2018. Det kan derfor forekomme justeringer/endringer i samfunnsdelen helt fram til planlagt vedtak i fylkestinget i juni 2018. Utgangspunktet er likevel at den versjonen av samfunnsdelen som nå behandles, skal ligge mest mulig fast. Ikke minst er det viktig å merke seg at denne versjonen vil gi føringer og ligge til grunn for arbeidet med arealstrategien 2017.

Det foreliggende forslaget til samfunnsdel er utarbeidet med basis i et bredt informasjons- og faktagrunnlag, og Paris-avtalens ambisjonsnivå ligger til grunn og er førende. Det overordnede utfordringsbildet er trukket opp i Regional planstrategi for Østfold og Planprogram for rulling av fylkesplanen. Dette har sammen med mandat for samfunnsdelens ar-

beidsgrupper, gitt føringer for arbeidet. Videre er det en tett koordinering mot andre regionale planer. Her det en utveksling av informasjon, analyser og fakta begge veier, selv om fylkesplanen er den overordnede planen. Videre er det et bredt grunnlag av forskjellige faglige utredninger.

Men kanskje viktigst er den kompetansen som de involverte i prosessen besitter. Sammensetting av arbeidsgrupper og referansegrupper skal sammen med faglige innspill fra seksjonene i Østfold fylkeskommune, arrangerte workshops og konferanser, sørge for at samfunnsdelen bygger på et godt faglig fundament.

I forhold til regionreformen har fylkestinget gitt klare føringer om at fylkesplanprosessen skal brukes som forberedelse til en eventuell sam-

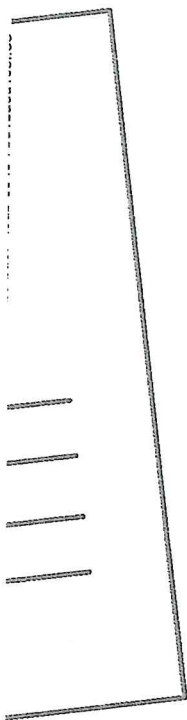
menzlåing, og at planarbeidet skal foregå i henhold til planlagt framdrift.

I komplett forslag til fylkesplan vil det være et innledningskapittel som binder de forskjellige delene av fylkesplanen sammen. Dette kapitlet vil beskrive et oppdatert utfordringsbilde for Østfold, de viktigste innsatsområdene og beskrivelse av hvordan samfunnsdelen og arealstrategien skal spille sammen for å føre østfoldsamfunnet i ønsket retning. Denne delen av fylkesplanen kan ikke skrives før arealstrategien er utarbeidet.

Nedenfor er det listet opp en del temaer som vil måtte behandles i innledningskapitlet. Høringsinstansene bes vurdere om det er andre temaer som bør løftes inn.

Temaer i fylkesplanens innledningskapittel:

- Fylkesplanens hensikt og planens forskjellige deler
- Planverket
- Østfolds muligheter – status, trender og statistikk
- Nasjonale føringer
- Region- og kommunereformen
- Samarbeid i Osloregionen og på Østlandet
- Internasjonalt samarbeid
- Sammenheng i og iverksettelse av fylkesplanen
- Er dette en løsning som tar oss til nullutslipps-samfunnet?

Kapittel 2

Hovedtema klima og miljø

Hovedmål:

Østfold skal være et fylke som ivaretar klima, natur og kulturlandskap, og som tar miljøhensyn i offentlig og privat sektor.

Naturverdier og kulturlandskap

Østfold er et fylke rikt på naturverdier og historiske kulturlandskap. Natur og biologisk mangfold har en verdi i seg selv, men er samtidig viktig for menneskelig aktivitet og trivsel, verdiskaping og framtid. Kulturlandskapet representerer vår historie og identitet. Framtidens Østfold må derfor se summen av tiltak og sørge for at disse verdiene ivaretas i en helhetlig arealforvaltning.

Globale klimaendringer

Det er en erkjennelse at de globale klimaendringene er menneskeskapte. Klimaendringer kan føre til lavere matproduksjon, utryddelse av arter, tørke og oversvømmelser. Klimaendringer er i dag en realitet, og spørsmålet er om verdenssamfunnet vil lykkes i å begrense dem slik at de farligste konsekvensene unngås. I den historiske Paris-avtalen fra 2015, er verdens land enige om at økning i global gjennomsnittstemperatur skal holdes godt under 2°C, helst under 1,5°C sammenlignet med tiden før fossil energi ble tatt i bruk til industri, oppvarming og transport.

Vi har allerede passert 1°C global gjennomsnittlig temperaturøkning. Dersom verdenssamfunnet fortsetter med dagens utslippstakt, er det bare 20 år til vi med stor sannsynlighet har sluppet ut den mengden CO₂ som er mulig innenfor 2-gradersmålet. Klimaendringene er en global utfordring som både må løses lokalt, gjennom at alle bidrar, og gjennom globale og nasjonale

virkemidler. Fylkesplanen har som utgangspunkt at vi i Østfold skal gjøre vårt for at ambisjonsnivåene i Paris-avtalen oppnås. Østfold skal derfor melde inn egne klimamål til FN som oppfølging av Paris-avtalen.

Det er viktig at vi ikke ser på klimautfordringen som et uoverstigelig problem, men heller som en mulighet til nyskaping, bedre og smartere byer og lokalsamfunn. Dette krever at vi i Østfold har en felles visjon og finner gode metoder for å samarbeide. Omstillingene som er nødvendige for å gjennomføre det grønne skiftet i Østfold, krever en tydelig ledelse og nytenkning.

Framtidens Østfold – et scenario

I 2050 må Østfold fremstå som et lavutslipps-samfunn. Dette må oppnås samtidig som befolkningen øker og vi skal ivareta utfordringer innen folkehelse og verdiskaping. Det innebærer at vi må ta vare på og utnytte både naturressurser og menneskelige ressurser og kompetanse enda bedre enn i dag.

Dagliglivet i 2050 vil kanskje ikke være veldig forskjellig fra 2017, men vi vil utelukkende benytte fornybar energi til transport og til varme i hjem, bygg, landbruk og industri. Mye av dette vil vi oppnå lenge før 2050. Ett virkemiddel er forbudet mot fossil olje til oppvarming i bolig og bygg fra 2020. Et annet er bedre tilrettelegging for billigere og bedre elbiler og hydrogenbiler. Østfoldprodusert biogass og annet bærekraftig biodrivstoff vil benyttes i tyngre kjøretøy, inkludert skip og fly, men også her vil vi oppleve flere elektriske løsninger. Dette ble satt på dagsorden da Østfolds ordførere i 2014 erklærte at de skulle jobbe for fossilfri transport i regionen innen 2030.

Energiforsyningen vil i tillegg til fjernvarme, lokale varme- og kjølesentraler og vannkraft, suppleres av stadig mer solenergi og vind. Mer effektiv teknologi, bedre batterier, kombinert med digitalisering, vil gjøre det mulig å utnytte energiresursene optimalt, både i transport og for stasjonær energibruk.

I byer og tettbygde strøk vil det være enkelt og attraktivt å reise kollektivt, sykle og gå. På bygdene vil nullutslippskjøretøy sørge for mobiliteten. Gjennom gode arealplaner og målrettet oppfølging av disse, har man lykket med god byutvikling og fortetting som gjør det både attraktivt og bra for helsa å bo i Østfolds byer og tettsteder. Dette innebærer god tilgang til forskjellige tjenester og nærhet til grønne og blå lunger. Utbygging av boliger, næring, hytter og infrastruktur håndteres ut fra prinsippet om transporteffektivitet.

Nødvendig vern av verdifulle arealer har krevd tydelige grep innenfor arealplanlegging. God kartlegging av ressursene har bidratt til en strategisk retning, større samarbeid og bedre arealutnyttelse, med færre arealkonflikter som et resultat. Det har vært planlagt med langsiktig horisont, slik at store masseuttak og massedeposeringer har foregått på mest mulig skånsom måte

Det er kort reisetid med tog til Oslo og Göteborg og hyppige avganger mellom stasjonene i Østfold. Det er både person- og godstrafikk på Østre linje mellom Rakkestad og Sarpsborg. I 2050 har man lykket i å få svært mye gods over fra vei til sjø og bane. Havnene tilbyr landstrøm og fornybare løsninger samt gode systemer for avfallshåndtering.

Råmaterialer blir utnyttet optimalt i produksjonen, og materialer og produkter gjenvinnes til nye produkter i en sirkulær økonomi. Ressursene

skal være fornybare og stadig brukes om igjen. Dagens avfallsselskaper vil i enda større grad bli materialselskaper. Biogassproduksjon fra avfallsressurser vil økes fram mot 2050. Bioøkonomi er godt utviklet med et bredt spekter av produkter.

Spørsmålet er likevel om en ytterst effektiv bruk av ressursene og andre grep i sirkulærøkonomien er tilstrekkelig for å nå Paris-avtalens ambisjoner. Vil vi ha tilstrekkelig fornybar energi og ressurser til alle? Det kan bli behov for at vårt personlige forbruk endres. Kanskje opplever vi at tilgang på forbruksvarer og bruk av flyreiser reduseres, mens tjenestetilbud og opplevelser øker.

Østfold har et særlig ansvar for å ta vare på dyrka og dyrkbar mark. Strenge prioriteringer og et godt jordvern har gjort at det i 2050 fremdeles er stor matproduksjon i Østfold, samtidig som biologisk mangfold er tatt vare på. Jord- og skogbruket i Østfold gir i 2050 minst utslipp per produsert enhet sammenlignet med konkurrentene.

I 2050 vil det fortsatt være industriproduksjon i Østfold. Nåværende og fremtidig industri vil ha klimagassutslipp fra kjemiske og biologiske prosesser (altså ikke relatert til energibruken). Her skal Østfold jobbe for å være best i klassen når det gjelder lavt klimagassutslipp per produsert vare. Dette forutsetter rammevilkår som gjør norske produsenter konkurransedyktige. Kanskje vil Østfoldbedrifter kunne benytte fornybare innsatsfaktorer, og kanskje vil store punktutslipp fanges og lagres. Like viktig som at Østfolds industri legger om til gode klimaløsninger, vil det være å utvikle nye, grønne næringer som lavutslippssamfunnet er helt avhengig av.

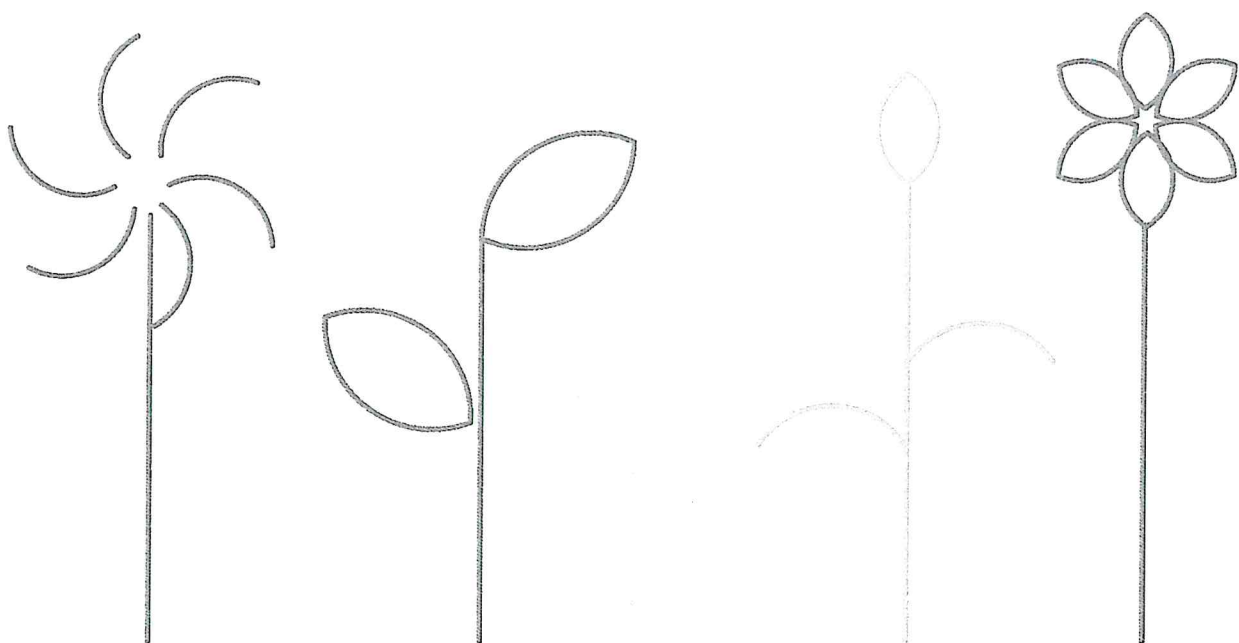
Er nullutslippsamfunnet realiserbart?

Scenariet beskrevet over er mulig å nå. Mange av hindrene vil løses av teknologisk utvikling og av markedet, ofte hjulpet av nasjonale og internasjonale subsidier og avgifter. I Østfold må fylkeskommunen og kommunene bidra med sin markedsrett og sine verktøykasser. Østfolds næringsliv, FoU-miljøer, organisasjoner og enkeltmennesker vil gjennom initiativer og samarbeid gi viktige bidrag.

Kommende prosesser med oppdateringer av klimaplaner i kommuner og fylke vil være en sentral arena for samarbeid. Detaljering av mål og milepæler for 2020, 2030 og 2040 vil i dette arbeidet formuleres ut fra målet om et nullutslippsamfunn i 2050. Systemer for oppfølging, registrering og rapportering bør opprettes.

Selv om det settes i gang tiltak for å redusere klimagassutslipp, er det nødvendig å tilpasse østfoldsamfunnet de klimaendringene som vil måtte komme. Framtidige klimaendringer vil kreve beredskaps- og tilpasningstiltak fra kommuner og statlige sektormyndigheter, og stille nye krav til samfunnsplanleggingen.

Infrastruktur og løsninger som realiseres av offentlige og private aktører i dag, vil være i bruk når vi skal ha nådd lavutslippsamfunnet i 2050. Arealplaner og virkemidler legger grunnlaget for hvilket samfunn vi skal ha i et perspektiv på 30-40 år og enda lengre. Når vi foretar investeringer og utformer virkemidler, må vi derfor stille kontrollspørsmålet: Er dette en løsning som tar oss til nullutslippsamfunnet?

Klima og miljø

Delmål og strategier

Delmål: Klima og energi

I 2050 er all energibruk i Østfold fossilfri, og jordbruk og industri er ledende i å minimere annen type klimagassutslipp per produserte enhet. Østfold skal være et lavutslippsamfunn med høyeffektiv energi- og ressursbruk. For å nå målet for 2050 skal det settes delmål for 2020, 2030 og 2040. Transporten i Østfold skal være fossilfri i 2030. Målet er at dette skal gjelde all transport

1. Transporteffektivitet skal være førende for arealbruken i Østfold. Lokalisering av rett virksomhet på rett sted skal bidra til å redusere transportbehovet. Bolig-, areal- og transportplanlegging skal samordnes. Det skal legges vekt på å utvikle gode, kompakte tettsteder og byer.
2. Infrastruktur, for eksempel lade- og fyllstasjoner, må legges til rette for fossilfri transport. Det offentlige skal gå foran i omleggingen til utslippsfrie alternativer og biogass, blant annet gjennom investeringer og anskaffelser.
3. Østfoldsamfunnet skal sammen stimulere til overgang fra privatbil til gange, sykkel, el-sykkel og kollektive transportløsninger. Disse transportformene må sikres god fremkommelighet og høy brukervennlighet. I pressområder bør det være bilbegrensende tiltak, der nullutslippsbiler gis prioritet.
4. I Østfold skal det store flertall legge om til fossilfrie og mer energieffektive løsninger. Det gjelder for boliger, næringsbygg, industri og landbruk.
5. I Østfold skal det stimuleres til økt fornybar energiproduksjon, både kraft og varme. Alle tiltak skal være miljømessig akseptable og samfunnsøkonomisk lønnsomme.
6. Landbruk, industri og deponier må ta ansvar for og stimuleres til at utslipp fra kjemiske og biologiske prosesser minimeres og effektiviseres.
7. Østfold skal melde inn egne klimamål til FN, som oppfølging av Paris-avtalen. Målene skal fastsettes og rulleres gjennom arbeidet med klima- og energiplaner regionalt og lokalt.
8. I Østfold skal man bevisstgjøre, skape engasjement og bygge opp kunnskap i kommuner, næringsliv og befolkning om tiltak og adferd som reduserer klimagassutslipp.
9. Østfold har flere samarbeidsarenaer for å samordne klima- og miljøtiltak på tvers av kommunegrenser, forvaltningsnivåer og sektorer. Dette samarbeidet må styrkes og videreutvikles.

Delmål: Bærekraftig forbruk og ressurseffektivitet

Østfold skal være et foregangsfylke for gjenbruk, gjenvinning og miljøvennlig ressursutnyttelse (sirkulærøkonomi). Det skal stimuleres til økt andel miljøvennlige varer og tjenester.

10. Det offentlige Østfold skal bidra til markedsgjennombrudd for klimaløsninger ved å etterspørre disse. Det skal stilles krav til gode klima- og miljøegenskaper og optimale levetidskostnader for varer, bygg og tjenester.

11. Østfoldingenene må sikres tilstrekkelig kunnskap om konsekvensene av forbruk, og hvilke muligheter som finnes i form av gjenbruk og gjenvinning. Dette gjelder både privatpersoner, det offentlige og næringslivet. Sirkulærøkonomi settes ut i praksis ved å vurdere reelle behov og gjenbruk, og å etterspørre produkter med god kvalitet og design for demontering og reparasjon.
12. Østfold skal forsterke en allerede god utvikling av gjenvinningsystemer og felles innsamlingsystemer for sortering av avfallet i kommunene. Satsingen på materialgjenvinning og reduksjon av matsvinn skal styrkes.

Delmål: Klimatilpasning

Østfold skal rustes for forventede endringer i klima. Det skal tas hensyn til klimatilpasning i all arealplanlegging.

13. Planleggere og utbyggere må sørge for løsninger som forhindrer at overvann fører til flommer i tettbebygde områder. På samme måte må det jobbes for å redusere faren for flom i bekker og vassdrag.
14. I planarbeidet for kystnære strøk, skal man ta hensyn til forventet havnivåstigning og stormflo, og i tillegg legge inn økte marginer for mer ekstremvær.
15. Kommunene må ta hensyn til at økt nedbør, erosjon og menneskelig aktivitet kan øke faren for flom-, jord- og kvikkleireskred, og redusere risiko så langt det er mulig.
16. Eksisterende rørsystemer innen vei, vann og avløp og landbruk skal, der det er nødvendig, oppgraderes for å ta høyde for klimaendringene.

Delmål: Naturmangfold og blågrønn struktur

Vi skal ta vare på Østfolds blågrønne verdier, det vil si natur- og vannområder, i en mest mulig sammenhengende struktur. Bestander av naturlig forekommende naturtyper og arter, skal bevares i sine leveområder. Regionale ansvarsarter skal prioriteres.

17. Plan- og bygningsloven skal benyttes som verktøy for å sikre naturmangfold, og til å restaurere og gjenskape vassdrag og naturområder, særlig rundt byer og tettsteder.
18. Kommunene og andre sektormyndigheter må sørge for at deres planer og vedtak er i samsvar med målene i Regional vannforvaltningsplan.
19. Østfolds våtmarker og myrområder er verdifulle og har mange viktige funksjoner. Kartlegging av biologisk verdi og klimaeffekt skal prioriteres og kunnskapen skal brukes ved evt. omdisponering og restaurering. Det skal legges til rette for at private og offentlige ordninger kan benyttes i restaureringsarbeid.
20. Østfold fylkeskommune skal i samarbeid med berørte kommuner utarbeide en marin fagrapport for bruk av kystvannet i Østfold. Akvakultur og havbruk skal inngå i planen.

21.	Østfolds naturområder må sikres mot oppdeling, nedbygging og inngrep i randsonene. Kartleggingen av biologisk verdifulle områder (nøkkelbiotoper), skal benyttes aktivt ved eventuelle inngrep eller tiltak.
22.	Alle kommuner i Østfold skal ha fullført kartlegging og verdsetting av sine friluftsområder innen 2020.
23.	Kommunene og andre myndigheter bør ha som mål å stanse videre nedbygging og privatisering av strandsonen langs sjø og vassdrag, med spesielt fokus på byggeforbudet i 100-metersbeltet. Det bør prioriteres å tilbakeføre privatiserte områder til allmenheten, der det åpnes mulighet for det. Videre er det viktig å legge til rette for at fylkets maritime næringsliv får mulighet til å utvikle seg på egnede områder
24.	Planmyndighetene skal bidra til å bekjempe og forebygge spredning av fremmede arter.
Delmål: Jordvern	
Den årlige omdisponeringen av dyrka mark i Østfold skal reduseres til et absolutt minimum.	
25.	Potensialet for fortetting og transformasjon av allerede omdisponerte arealer, skal utnytted. Ut over det som allerede ligger inne i kommunenes arealplaner, skal arealer med dyrka mark ikke settes av til utbyggingsformål.
26.	Ved utbygging av nødvendig infrastruktur i Østfold skal forbruket av dyrka mark begrenses. Kravet gjøres strengest for infrastruktur som har en negativ klimaeffekt. Dersom det ikke kan unngås å bygge på matjord, skal denne tas vare på og brukes til jordforbedring eller nydyrking.
27.	Eldre arealplaner som strider mot fylkesplanens delmål om jordvern, skal vurderes endret eller opphevet.
28.	Dyrkbar mark bør normalt ikke omdisponeres til utbygging av byer og tettsteder. Det skal kun gjøres dersom tunge hensyn knyttet til miljøvennlig utvikling av byer og tettsteder, tilsier dette. Flytting og reetablere dyrkbar jord må være den naturlige følge av dette.
29	Det motiveres for økt kultivering av arealer for økt nydyrking av korn og grønnsaker, men ikke på myr.

Kapittel 3

Hovedtema verdiskaping og kompetanse

Hovedmål:

Østfold skal være attraktivt for mennesker og kapital, og tilby et velfungerende arbeidsmarked. Vi skal ha et bærekraftig næringsliv preget av nyskaping, riktig kompetanse og samhandling.

Næringslivets betydning for velferden er helt avgjørende. Skal vi leve gode liv i Østfold, må vi ha velfungerende og lønnsomme bedrifter. Østfold har stolte industritradisjoner og gode muligheter for fortsatt å kunne produsere varer og tjenester, både til markedet i Norge og til resten av verden. Verdiskaping foregår på bred front i Østfolds mange virksomheter, på kulturområdet så vel som i næringslivet.

Næringslivet i Østfold har de siste tiårene vært gjennom en kraftig omstilling. Tradisjonelle industriarbeidsplasser har forsvunnet. Men nå har vi en næringsstruktur som er sterkere rustet for vekst. Dette skjer samtidig som nasjonale myndigheter planlegger stor utbygging av infrastruktur i Østfold, med blant annet dobbeltsporet jernbane gjennom fylket. Denne situasjonen gir spennende muligheter for videre vekst og utvikling.

Det er tydelige internasjonale utviklingstrekk som er viktige for verdiskapingen i Østfold: økende digitalisering, robotisering, delingsøkonomien, miljø- og klimautfordringer og globalisering av varer, tjenester, kapital og arbeidskraft. Dette er krevende utfordringer, men det åpner også opp mange muligheter for verdiskaping i Østfold. Østfold har f. eks. gode forutsetninger for å ta en ledende rolle innenfor deler av sirkulærøkonomien.

Østfold har underskudd på arbeidsplasser, særlig attraktive arbeidsplasser som kan tiltrekke

arbeidskraft med høy kompetanse. En betydelig del av arbeidskraften pendler ut av fylket, og mange av disse har høyere utdanning. Samtidig er det et faktum at for få av Østfolds innbyggere er i arbeid. Vi har en lav andel sysselsatte i forhold til resten av landet. Det er en stor gruppe av østfoldinger som faller utenfor arbeidsmarkedet både på midlertidig og permanent basis. For å kunne løse denne utfordringen er det avgjørende å heve kunnskapsnivået hos våre egne innbyggere. Vi må fokusere på gode tiltak for integrering og inkludering i arbeidslivet. Etter- og videreutdanning er viktig i den sammenheng. Dette må skje i et tett og strukturert samarbeid mellom næringslivet, det offentlige og utdanningsinstitusjonene. Det vil også føre til høyere kompetansenivå i Østfolds bedrifter, noe som er viktig for omstillingsevne og verdiskaping.

Digitalisering og bruk av roboter vil føre til store endringer i utforming og produksjon av varer og tjenester. Endringene drives av ønsket om å finne løsninger på store samfunnsutfordringer. I dette ligger det også markedsmuligheter. Det vil oppstå nye forretningsmodeller som vil ha stor innvirkning på alle ledd i nærings- og arbeidslivet. De fleste sektorer vil bli berørt. Endringstakten vil styres av konkurransesituasjonen i markedet og utvikling av realkompetansen i arbeidsstyrken. Skal næringslivet i Østfold lykkes i denne konkurransen, er det avgjørende å kunne utnytte de mulighetene som ligger i ny teknologi. Vi må også ha utdanningsinstitusjoner som svarer opp arbeidslivets behov i en digital verden. Ungdommens utdanningsvalg og initiativ blir avgjørende for å sikre fornyelse og ettervekst i næringslivet. Det er viktig at ungdommen allerede under utdanningen får god kontakt med arbeidslivet i fylket. Det må legges vekt på entreprenørskap og de unges kunnskaper om ny teknologi som grunnlag for nyskaping.

Det er bred enighet om at en forutsetning for langsiktig og stabil vekst i næringslivet, er at den baseres på en bærekraftig utvikling. Klima- og miljøutfordringene vil påvirke næringslivet gjennom strengere miljøkrav. Samtidig vil de som tilpasser seg den voksende etterspørselen etter miljøvennlige produkter og tjenester, miljøteknologi og urørt natur, styrke sin konkurranseposisjon. Forståelsen for hvilke muligheter som ligger i det grønne skiftet – en overgang til et lavutslippssamfunn og mer bruk av biobaserte ressurser – er viktig.

Østfold er blant de fylkene som har best forutsetninger for jordbruksdrift, bl.a. på grunn av jordsmonn og gode klimaforhold, og matproduksjonen er betydelig i nasjonal sammenheng. Utnyttelse av Østfolds naturressurser er viktig både for verdiskapingen, den nasjonale matproduksjonen, landskapsforvaltningen og for sysselsettingen i bygdene. Klimautfordringene og det «grønne skiftet» vil kreve at landbruket må tenke nytt. Landbruket i Østfold skal aktivt ta del i en fremvoksende bioøkonomi og sirkulærøkonomi.

Østfold må evne å utnytte fylkets sentrale beliggenhet med nærhet til Oslo. Med stadig bedre kommunikasjonsårer har vi et godt grunnlag for å tiltrekke oss kapital og kompetanse. Dette vil kunne innebære press på etablering og utbygging av mange typer virksomheter, og konkurranse om de mest attraktive arealene. En god utvikling som også tar hensyn til Østfolds naturkvaliteter og kulturlandskap, krever en bevisst arealpolitikk. Denne vil lettest kunne gjennomføres dersom Østfold lykkes i å tiltrekke seg arbeidsintensive og kunnskapsbaserte virksomheter med begrenset arealbehov.

Det ligger gode muligheter i å utnytte vår posisjon som grensefylke, og vi må forsterke Østfolds

internasjonale orientering. Østfold fylkeskommune skal bidra til å mobilisere aktører i fylket til europeisk samarbeid og være døråpner for europeiske aktiviteter og prosjekter.

Det har vært og er fortsatt en trend at arealkrevende industri i fylket flyttes ut av landet. Store industriarealer frigjøres og transformeres til annen næringsvirksomhet, service- og boligområder. Samlokalisering mellom kunnskapsbaserte virksomheter og bo- og serviceområder, gir mindre transportbehov og mer attraktive miljøer å lokalisere seg i. Østfold har så langt ikke lykkes særlig godt med å praktisere prinsippet om «rett virksomhet på rett plass». Altfor mange arbeidsintensive virksomheter, både offentlige og private, etableres i randsonene framfor i sentrum. Her er det behov for å få til en endring.

Det blir viktig å utnytte mulighetene som ligger i eksisterende og kommende infrastruktur for å tilrettelegge for bærekraftig mobilitet. Her blir utvikling i byer og bygdesentra, sammen med fortetting rundt knutepunktene, et viktig strategisk grep i arealpolitikken. Produktivitetskommissjonen påpeker nettopp den egenverdien sterke byer har for verdiskapingen i en region. Østfold må derfor jobbe for å virkeliggjøre Osloregionens visjon om en flerkjernet struktur rundt Oslofjorden. Østfold skal ha bysentra som har et fullskala tilbud av arbeid og opplevelser.

Østfold skal ligge i den teknologiske fronten både innen forskning og innovasjon for å dra nytte av dette industrielt. Deling av eksisterende og utvikling av ny kunnskap – både erfarings- og forskningsbasert – vil bli avgjørende. Samarbeidskultur- og omstillingsevne må utvikles for å fremme entreprenørskap og nyskaping. Dette utfordrer ikke bare den enkelte virksomhet, men hele regionens evne til å samarbeide.

Verdiskaping og kompetanse

Delmål og strategier

Delmål: Næringsutvikling

Østfold skal ha et bærekraftig, nasjonalt og internasjonalt konkurransedyktig næringsliv. Det skal kjennetegnes av robuste og framtidsrettede virksomheter, med fokus på FoU, entreprenørskap, og regional og interregional samhandling. I Østfold skal vi stå sammen om å gjøre fylket attraktivt for mennesker og offentlige og private virksomheter.

1. Østfold Fylkeskommune skal legge forholdene til rette for økt sysselsetting og verdiskaping gjennom bruk av sine ressurser og påvirkningsmuligheter. Aktiv næringsutvikling er en viktig faktor for økt verdiskaping for fortsatt velstandsvekst.
2. Vi må styrke og utvikle samt etablere flere klynger og næringslivsnettverk i og utenfor Østfold. Næringslivet, kunnskapsmiljøene og det offentlige må gjøre dette i fellesskap.
3. Etablering av nye, private bedrifter er svært viktig for Østfold. Nye bedrifter med høy kompetanse og potensial til å skape mange arbeidsplasser, skal prioriteres.
4. Vekst oppnås lettest gjennom eksisterende bedrifter. Østfold må få flere bedrifter med både nasjonal og internasjonal konkurranseevne. Bedrifter som jobber aktivt med innovasjon, skal stimuleres i dette arbeidet.
5. Det skal jobbes målrettet for å heve kompetansen i offentlig og private virksomheter i Østfold. Det forutsetter et aktivt og løpende samarbeid mellom de som utdanner og de som trenger kompetanse på alle nivåer. Det offentlige må systematisk koordinere og tilrettelegge gjennom samhandlingsforaer.
6. I Østfold skal vi gjøre bedrifter i stand til å utnytte forskning som grunnlag for innovasjon og utvikling.
7. Grønn omstilling vil gi Østfolds næringsliv et konkurransefortrinn. Dette vil gi nye arbeidsplasser og økt produksjon. Næringslivet må derfor utnytte ny teknologi til å lage gode produkter og tjenester som forbedrer hverdagen og støtter miljømålene. Offentlige innkjøp skal bidra til en slik utvikling.
8. Østfold skal styrke sin posisjon som et internasjonalt rettet næringslivsfylke. Deltakelse i internasjonale partnerskap, verdikjeder og forskning, utvikling og innovasjon må prioriteres.
9. Østfold skal ivareta sin posisjon som et ledende landbruks- og skogbruksfylke. Næringen skal øke matproduksjonen og sikre ressurser fra skogbruket på en bærekraftig og markedsrettet måte. Landbruket må sikre levering av råvarer til næringsmiddelindustrien. Det er ønskelig å utvikle næringskjedene i landbruket.

Delmål: Kompetanseutvikling

Østfolds virksomheter skal være sikret tilstrekkelig og kompetent arbeidskraft. Fylket må tiltrekke seg relevant kompetanse, heve innbyggernes kompetansenivå og få en sterkere kultur for verdsetting av praktisk og teoretisk utdanning. Østfold skal være kjent for god samhandling mellom arbeidsliv og skole.

10. Fylket skal få høyere og mer relevant kompetanse gjennom målrettet og strukturert samarbeid. Det skal foregå i et samspill mellom arbeidslivet, de som utdanner, forskningsinstitusjoner og det offentlige. Frivilligheten utgjør også en kompetansegivende arena.
11. Østfold skal bygge en kultur for nyskaping og innovasjon gjennom deling av kunnskap, praktisk utprøving og samarbeid.
12. Østfold skal være et fylke med fokus på læring gjennom hele livsløpet. Det må gis mulighet for og stimuleres til å fornye sin kompetanse og delta i arbeidslivet.
13. Utdanning er helt avgjørende for vellykket integrering. Det må gjøres en felles innsats i fylket for å sikre innvandrere og flyktninger tilstrekkelig kompetanse til å delta i arbeidslivet, herunder effektiv godkjenning av den kompetansen den enkelte besitter.
14. Østfold skal etterstrebe høy kvalitet i barnehager og skoler. Tidlig innsats og god læring i ung alder er avgjørende for motivasjon til videre læring. Det må lages gode overganger mellom barnehage, grunnopplæring, videregående skole, høyere utdanning og arbeidsliv. Frafallet i skolen må reduseres.
15. Ungdom skal involveres aktivt i arbeidslivet gjennom entreprenørskap og bedriftsprogrammer i utdanningen, og rustes til å møte omskiftelige krav i arbeidslivet. Ungdom skal motiveres til å ta fagutdanning, og de må sikres praksis- og læringeplasser.
16. Det skal legges vekt på et tett, sterkt og forutsigbart samarbeid mellom Høgskolen i Østfold, NMBU på Ås, Østfoldforskning og andre relevante utdannings- og forskningsinstitusjoner.
17. Østfold skal etterstrebe høy kvalitet i grunnleggende viktige kulturtilbud som kulturskoler, bibliotek osv. Fylkets ledende kulturmiljøer og institusjoner skal sikres og videreutvikles.

Delmål: Levende bygder

Østfold skal ha attraktive og fremtidsorienterte bygder. Dette skal sikres gjennom en balansert utvikling i fylket. Lokalt næringsliv og verdiskaping er sammen med lokale skoler og barnehager en grunnstein for å opprettholde levende bygder. Det sørger for arbeid, bosetting og et rikt samfunnsnivå utenfor byene.

18. Bygdene i Østfold skal styrkes ved å utvikle flere og varige næringer med basis i landbruket, utmarken og vann-/kystområder. Dette kan f.eks omfatte massivtre, helse- og omsorgstjenester («Inn på tunet»), grønt reiseliv, opplevelsesturisme, lokal mat og "Landbruk pluss".
19. Det må sørges for en langsiktig og fornuftig forvaltning av naturressursene i fylket. Det innbefatter blant annet jordarealer, skog, grus, sand, vannkraft og et forbedret vannmiljø.

20. Bygdene i Østfold må sikres tilfredsstillende infrastruktur for viktig næringsvirksomhet, f.eks veikapasitet for framføring av tømmer, IKT-tjenester, vann og avløp.
21. Små- og mellomstore bedrifter utgjør en viktig drivkraft for utviklingen i Østfolds bygder. Disse bedriftene må sikres tilrettelagte næringsområder.

Delmål: Infrastruktur og samferdsel

Østfold skal ha et transportsystem som fremmer helse, miljø, kultur og verdiskaping. Transportsystemet skal bidra til positiv regional utvikling med attraktive byer og bygder i Østfold.

22. Arealstrategien i Østfold skal sikre fornuftig plassering av næringsvirksomhet tilknyttet eksisterende eller ny infrastruktur. Arealene må ha en tilstrekkelig attraktivitet for det behovet de skal dekke.
23. Infrastruktur og samferdselstiltak må ses i sammenheng med arbeid for å utvikle næringsmiljøer i fylket. Det skal gjøre miljøene effektive og muliggjøre reduksjon av transportarbeidet.
24. Østfold må samles om en felles strategi for overføring av gods fra vei til sjø og bane ved at de alternative transportmidlene blir konkurransedyktige.
25. Arbeidet med å utvikle regionale havner og fiskerihavner skal videreføres.
26. Fra nasjonalt hold er det gitt tilsagn om store investeringer til jernbane i Østfold. Østfold må stå samlet for å sikre at denne utbyggingen blir gjennomført. Det skal arbeides for effektive jernbaneforbindelser med tilstrekkelig kapasitet i og gjennom fylket, utnyttelse av østre linje, dobbeltspor på vestre linje fram til svenskegrensen, og at svenske myndigheter forlenger dobbeltsporet videre inn i Sverige.
27. Østfold må jobbe for å forbedre standarden på riksveiene til og i fylket. Av riksveiene skal prosjektene som ligger inne i NTP, dvs. ferdigstilling av E18, RV19 og 111/22, prioriteres.
28. Fylkesvegnettet og kommunale veier i Østfold må sikres god nok standard. De viktigste transportårene i og gjennom fylket skal prioriteres.
29. God planlegging skal sikre effektive og sammenhengende kollektivløsninger i byområdene. Det må etableres bedre løsninger for å knytte de forskjellige delene av fylket sammen. Det er avgjørende å tilby gode kollektivløsninger mellom utpekte knutepunkter.
30. Vegnettet i byene skal utvikles i samsvar med målene i eksisterende og fremtidige byvekstavtaler/samarbeidsavtaler. Det innebærer blant annet mål om nullvekst i personbiltrafikken
31. Østfold skal bruke tilgjengelige virkemidler for å få et reisemønster som i størst mulig grad er fossilfritt. Derfor må sykkel-/gangstier utvikles over hele fylket til et sammenhengende nettverk.
32. Østfold skal jobbe sammen for at Rygge flyplass kan reetableres som en sivil lufthavn med konkurransedyktige rammevilkår, og den bør vurderes å få rollen som avlaster for Gardermoen i et nasjonalt perspektiv. Østfold fylkeskommune skal jobbe for at Rygge skal kunne være ledende på fossilfri og bærekraftig flytransport.
33. Østfold skal være ledende på å tilby robuste tjenesteinfrastruktur, herunder blant annet bredbånd, fjernvarme, kraftnett, rent vann og systemer for gjenvinning av avfall.
34. Jordvern må prioriteres sterkere ved utbygging av infrastruktur. Det må søkes alternative løsninger for å spare dyrket mark, jf. strategi 25-28 i hovedmål klima og miljø.

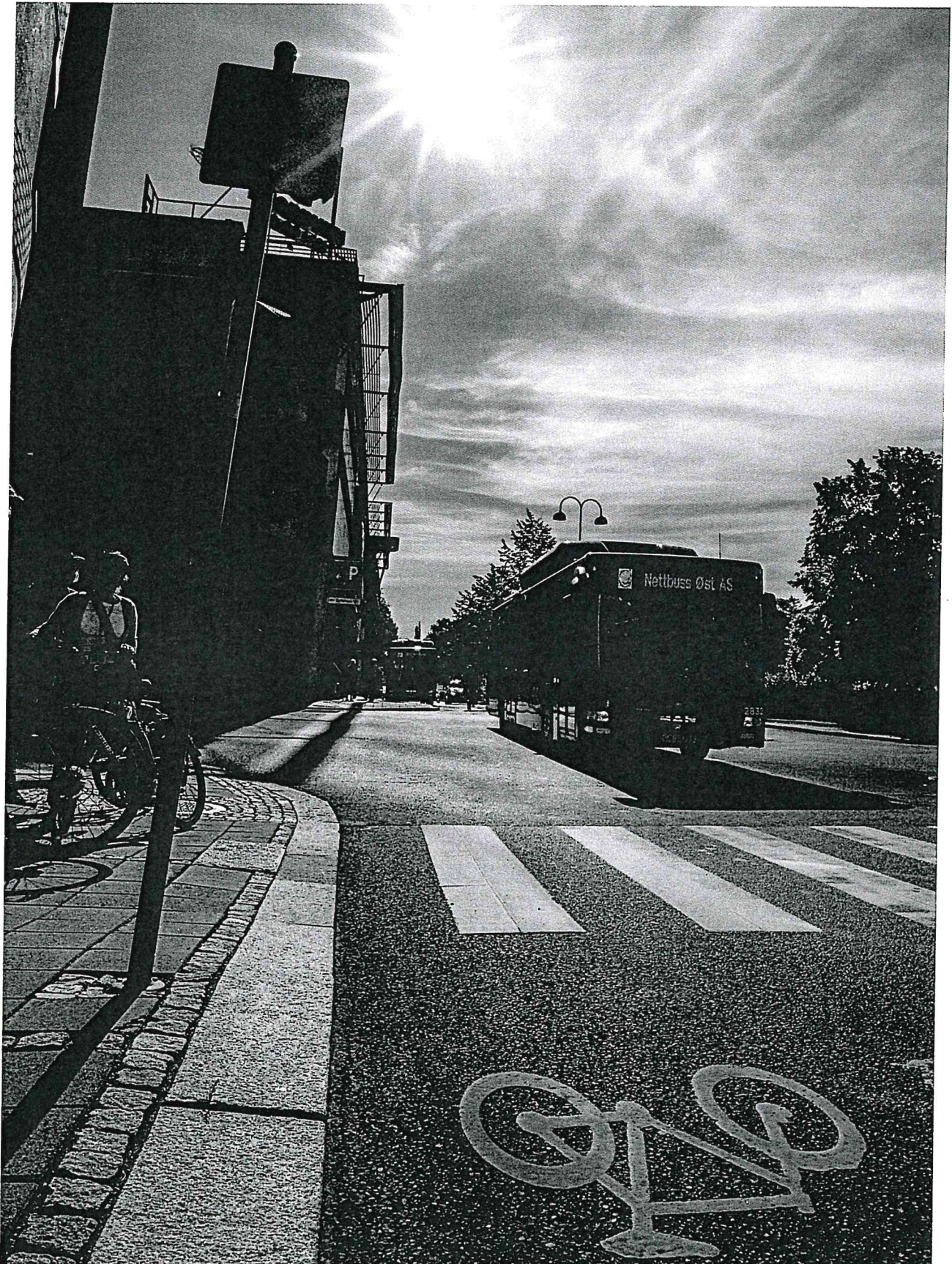

Foto: FMVFO

Kapittel 4

Hovedtema levekår og folkehelse

Hovedmål:

God livskvalitet for alle som bor i Østfold.

Folkehelsearbeidet i Østfold har i alle år hatt en tydelig forankring i Østfolds fylkesplaner. Gjennom flere fylkesplanperioder har forståelsen for Østfolds komplekse samfunnsutfordringer økt. Østfold har over tid scoret dårlig på forskjellige levekårsindikatorer. Hva kan gjøres for å løse disse utfordringene? I denne fylkesplanen lanseres begrepet «samfunnsfloker» for å beskrive problemene, og det lanseres strategier for hvordan sammensatte samfunnsutfordringer bør angripes. Det er ingen raske løsninger i dette arbeidet. Skal vi lykkes, må mange offentlige organisasjoner, næringsliv og sivilsamfunn bidra over tid. Ikke minst må kommuner og fylkeskommunen finne gode samarbeidsmodeller med frivilligheten.

Østfold slutter seg til Verdens Helseorganisasjons innsatsområder for folkehelsefeltet:

- Oppbygging av en helsefremmende, systematisk og kunnskapsbasert folkehelsepolitikk
- Utvikling av støttende miljøer
- Styrking av lokalmiljøets muligheter for handling
- Utvikling av personlige ferdigheter
- Tilpassing og reorientering av helse- og velferdstjenester i helsefremmende retning

I Østfold registrerer vi økende sosiale ulikheter i helse knyttet til utdanning og inntekt. Samtidig har vi utfordringer i forhold til å sikre god integrering av innvandrere. Fylkesplanen legger derfor opp til en forsterket innsats rundt de fire velferdspilarene bolig, arbeid, utdanning og helse. Målet er at østfoldingen opplever å ha et innholdsrikt, trygt og godt liv. Slik er det ikke for alle i Østfold i dag.

Bare 36 prosent av østfoldinger som er falt utenfor arbeidslivet, rapporterer om god eller svært god helse, mot hele 83 prosent av de som har en jobb. Ulike mål på barnefattigdom viser at Østfold er det fylket i landet som er hardest rammet. Det må vi gjøre noe med, men vi klarer det ikke alene. Mange av Østfolds folkehelseutfordringer er det nødvendig at vi løser i partnerskap med statlige myndigheter.

I Norge og i Østfold har vi en lang og sunn tradisjon for at den enkelte skal yte så godt det lar seg gjøre og ha et ansvar for å ta tak i egen situasjon. Denne forventningen gjelder fortsatt, men også storsamfunnet må gjøre en målrettet innsats og legge til rette for å løse de levekårsutfordringene vi har i Østfold. I den sammenheng er det et sett av forventninger vi som østfoldinger bør stille:

Østfoldinger må kunne forvente å leve like lenge som andre nordmenn.

Slik er det ikke i dag. Skal vi endre dette, må det satses mer på forebyggende og helsefremmende arbeid. Vi må få gjort noe med de bakenforliggende årsaker som skaper helseproblemer: Altfor mange østfoldinger står utenfor arbeidslivet, og vi har et utdanningsnivå som er lavere enn de fleste andre fylker. Det er derfor viktig at offentlige organisasjoner i fylket etterlever prinsippet om «helse i alt vi gjør».

Østfoldinger må kunne forvente at Østfolds folkehelseutfordringer får tilstrekkelig statlig oppmerksomhet.

Østfolds sosiale utfordringer blir ikke i tilstrekkelig grad hensyntatt i det nasjonale inntektsystemet for kommuner og fylkeskommuner. Storbyprogrammet bør også omfatte små og mellomstore byer som er i ferd med å få bydeler med store levekårsutfordringer.

Barn må kunne forvente å ha grunnlag for et godt liv, uavhengig av foreldrenes økonomi og utdanning.

Barnekonvensjonen må ligge til grunn for all offentlig virksomhet og forstås og eies av både strategisk ledelse og alle som jobber med de yngste. Barn må følges opp med kvalifiserte tjenester helt fra fødselen av. Foreldre må også få tilstrekkelig bistand. Det kan gjøres gjennom foreldrestøttende programmer. Barn og unge skal høres og deres behov og utfoldelse skal hensyntas i all fysisk planlegging og utforming.

Østfolds innbyggere må kunne forvente at forsknings- og utdanningssystemer bistår østfoldsamfunnet i å løse store samfunnsutfordringer.

Østfolds kommuner og fylkeskommunen ønsker forskning de opplever som nyttig. Studenter som skal jobbe i offentlige profesjoner, må motiveres og gis forutsetninger for at de kan bistå i den store dugnaden for å bryte «Østfolds sosiale arv».

Østfoldinger må kunne forvente at offentlige myndigheter søker og bygger kunnskap om sosial ulikhet. Sosiale ulikheter er et fenomen verden over, og det er mye å lære av andres arbeid. Samarbeid mellom kompetansemiljøer i vårt nærområde og internasjonale folkehelsemiljøer bør prioriteres. Offentlige ledere på alle nivåer må sette seg inn i samfunnsfloker, benytte de verktøy de har til rådighet og forstå kompleksiteten i de utfordringer de er satt til å løse.

Østfoldinger må kunne forvente at alle gis mulighet til å bidra.

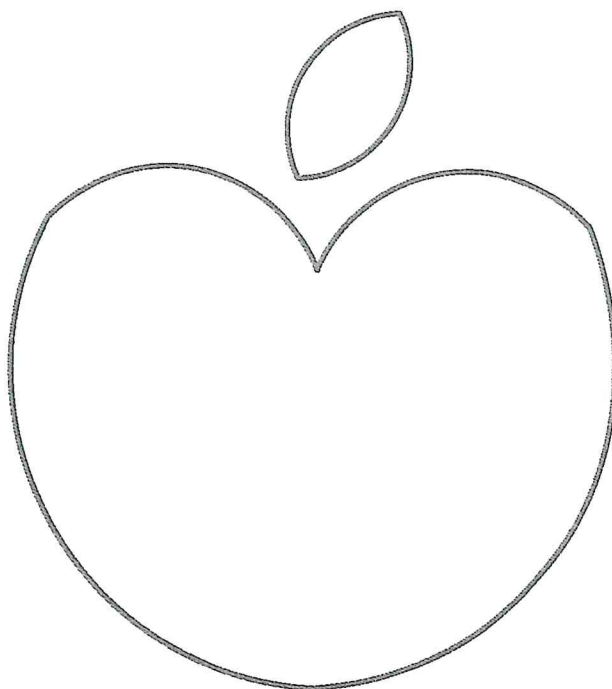
Offentlige myndigheter må i større grad vri fokuset fra tjenesteyting til samfunnsutvikling, og være villige til å avgi innflytelse til sivilsamfunnet. Mindre ressurssterke grupper må også gis mulighet til å få utløp for sine evner, der de forventes å bidra som borgere og ikke oppfattes som klienter.

Østfoldinger må kunne forvente å leve uten vold og trusler, og ha frihet til å kunne ta egne gode valg.

Østfoldinger må kunne forvente at offentlige myndigheter fremmer den enkelte innbyggers helse, trygghet, selvstendighet og frihet. Dette sees spesielt i lys av utfordringene vi ser i forhold til vold i nære relasjoner.

Østfoldinger må kunne forvente et godt kulturtilbud.

Kultur er viktig for folkehelsen. Østfold skal være et ledende kulturfylke som legger vekt på kultur for å sikre ytringsfrihet og engasjerende opplevelser. Kulturen og kunstens bærekraft skal utvikles gjennom å legge til rette gode forhold for de kompetente institusjonene, kunstfagmiljøene og det frivillige organisasjonslivet, og stimulere til samarbeid mellom profesjonelle og amatører.

4.1 Samfunnsflokker

«Hvorfor scorer alltid Østfold dårlig på de fleste levekårsindikatorene? Går det ikke an å finne ut av det og gjøre noe med det?»

Dette er litt forenklet spørsmålet som ble stilt av en av høringsinstansene til Regional planstrategi for Østfold. Det er et viktig spørsmål, og et spørsmål østfoldsamfunnet må jobbe sammen om å løse.

Hvor ofte har vi ikke sett at satsninger som skal løse et problem, slett ikke har bidratt til å nå målet? Tiltakene fokuserer gjerne på menneskers adferd, men tar ikke tilstrekkelig hensyn til bakgrunnen for den enkeltes handling og i hvilken sammenheng den inngår.

De utfordringene fylkesplanen ønsker å løse, er sammenvevd: Det være seg folkehelseutfordringer, klimaproblematikk eller ønsket om en bærekraftig økonomisk utvikling. Den forslitte frasen «alt henger sammen med alt» har fortsatt sin relevans. Faglitteraturen peker på et ofte forekommende fenomen: Forsøk på å løse samfunnsutfordringer får utilsiktede konsekvenser, forflytter problemene eller resulterer i at helt nye problemer oppstår. På engelsk kalles dette for «wicked problems» eller «social messes». I Norge omtales fenomenet som «gjenstridige problemer», eller «samfunnsflokker». Begrepet «Østfolds sosiale arv» kan være et eksempel: Hvorfor er det slik at østfoldinger tjener mindre, har dårligere helse og lever kortere enn andre nordmenn?

Samfunnsflokker kjennetegnes av at det er svært vanskelig å komme til roten av problemet. Det vi tror er utfordringen, kan simpelthen være symptomer på andre ting. Sjelden kan vi si at «løsningen er funnet». I arbeidet med samfunnsflokker kan man føle at kompleksiteten er så stor at man føler seg maktesløs. Da er det viktig å huske på at historien har vist oss at vi mange ganger tidligere har lyktes med å løse vanskelige utfordringer - det være seg alvorlige sykdommer, massiv arbeidsledighet eller absolutt fattigdom.

Skal Østfold komme et skritt videre i arbeidet med våre samfunnsflokker, bør vi etterleve følgende:

- Alle deler av offentlig sektor, også staten, må demonstrere en større styringsevne og styringsvilje på viktige samfunnsflokker. Det må bygges kunnskap om å løse sammensatte problemer.
- Anerkjenn lokalkunnskap og erfaringsbasert viten. Myndiggjøring og medvirkningsprosesser må etterleves. Dette må balanseres og hensynstas sammen med vitenskapelig kunnskap.
- Det må bygges kunnskap blant ledere i offentlig sektor om hvordan samfunnsflokker håndteres. Kommunene må velge styringsformer som øker sannsynligheten for å kunne håndtere komplekse samfunnsutfordringer, og vi må lære av de som har lyktes.
- Samfunnsaktører må vise vilje til å delta i nettverk og avgi makt og innflytelse. Innbyggere og nærmiljøer må mobiliseres til å identifisere problemer og løsninger, for så å involveres i den videre oppfølgingen.
- Det må søkes løsninger for å håndtere vanskeligheter som kreves langsiktig arbeid, i en verden hvor vi arbeider innenfor budsjettammer med perspektiver på ett år.
- Østfold må bygge opp en større innsikt i vårt fylkes sammensatte utfordringer. Vi behøver skreddersydde løsninger tilpasset vår historie, geografi og kultur.
- Østfold må tilrettelegge for møteplasser hvor vi får «hele problemet inn i rommet». Vi må sørge for at viktige samfunnsaktører møter hverandre og opparbeider tillit, utveksler verdier, skaper en felles forståelse av problemene og forhandler frem løsninger.

Med andre ord, vi må jobbe i henhold til Østfolds visjon: «Grenseløse Østfold»

Levekår og folkehelse

Delmål og strategier

Delmål: Utdanning og arbeidsliv

Østfolds innbyggere er kvalifisert for framtidens arbeidsmarked og deltakelsen i arbeidslivet øker. Østfold skal ha en kultur der det å gjennomføre en utdanning oppleves som viktig, og der økt kompetanse er noe som oppsøkes gjennom hele livet.

1. Ungdom som faller utenfor arbeid eller skolegang, må stimuleres til å videreutvikle sine ressurser og oppleve mestring, slik at de kan benytte skoletilbud eller komme i jobb.
2. Det må føres en arbeidsgiverpolitikk som bekjemper inntektsulikhet, blant annet mellom kjønn, og som vektlegger kompetanseutvikling og inkluderende, gode arbeidsplasser. Sosial dumping skal unngås.
3. Arbeidsgivere skal ha tilgang på et effektivt system for å gi sine ansatte grunnleggende ferdigheter innen lesing, skriving og regning.

Delmål: Stedsutvikling og bolig

I Østfold kan alle finne en egnet bolig i et velfungerende boområde, der de opplever trygghet, trivsel og tilhørighet.

4. Unngå opphopning av sosiale problemer i byområder gjennom målrettet og god byutvikling. Det offentlige må bygge og dele kompetanse og samordne innsatsen gjennom nettverk.
5. Luftkvaliteten i byene skal bedres og støyplager skal reduseres i nærheten av bebyggelse.
6. Gjennom arealplanlegging og utforming av boligområder skal vi skape økt trivsel, mer fysisk aktivitet og større trygghet. Det skal planlegges for variasjon i boligtypene, gode uteområder, samt tilgang til rekreasjonsområder, slik at forskjellige generasjoner kan bo sammen. Det skal tas særlige hensyn til barn og unge i arealplanleggingen, bl.a. gjennom sikring av tilstrekkelig gode lekeområder.

Delmål: Sosiale ulikheter

I Østfold reduserer vi de sosiale forskjellene, og forventet levealder er på nivå med landsgjennomsnittet.

7. Gjennom tidlig innsats skal vi sørge for at barn i størst mulig grad får like forutsetninger for god helse og muligheter til å lykkes i livet. Alle foreldre skal ha tilgang til barnehager av høy kvalitet for sine barn.
8. Barnefattigdom skal forebygges og bekjempes ved hjelp av innsats fra offentlig sektor, private initiativ og frivillig sektor.
9. Skoler, barnehager og helsetjenesten skal styrke sitt helsefremmende arbeid og innrette det på en måte som motvirker sosiale ulikheter.
10. Østfolds skoler og barnehager skal ha en helhetlig tilnærming til sitt samfunnsoppdrag. Det må legges vekt på utvikling av tillit, mestring, ferdigheter, evne til samhandling, språklig og sosial utvikling.
11. Østfoldingen skal stimuleres til en sunnere livsstil. Det må legges vekt på innsats mot grupper med særlige utfordringer, og det må lages lavterskel tiltak som gjør det enklere å gjøre gode helsemessige valg.

12. Frivilligheten og kulturinstitusjonene skal ha et bredt tilbud av aktiviteter, slik at alle gis mulighet til å delta.

Delmål: Deltagelse, livsglede og demokrati

I Østfold har alle mulighet til å få sin mening hørt, til å delta og å bidra med sine ressurser. Østfoldsamfunnet skal utvikles etter prinsippene om universell utforming.

13. I Østfold skal vi ha et samfunn som bidrar til dialog mellom generasjoner og ulike samfunnslag. Dette bør stimuleres gjennom menneskelige nettverk, utforming av våre omgivelser og gode møteplasser.

14. Østfold må videreutvikle vårt mangfoldige tilbud av kulturopplevelser og mulighet for aktiv deltakelse i kulturelle aktiviteter, idrett og uorganisert aktivitet.

15. Offentlige sektor må nyttiggjøre seg mulighetene i ny teknologi for å bedre folkehelsen. Innbyggerne i Østfold må settes i stand til å håndtere ny teknologi som er viktig for dem.

16. Flere offentlige bygninger bør lokaliseres og utformes på en slik måte at de blir naturlige møteplasser i lokalsamfunnet. Skoler og andre offentlige bygg må i større grad kunne utnyttes også på kveldstid til det beste for frivilligheten, kulturlivet og lokalsamfunnet. Interkommunalt samarbeid må vektlegges for å realisere flere regionale idrettsbygg.

17. Det offentlige har et ansvar for å tilrettelegge for at funksjonshemmede og innvandrere i fylket gis mulighet til å bruke sine ressurser og bidra i samfunnsutviklingen. Det offentlige har et spesielt ansvar for å rekruttere personer med innvandrerbakgrunn eller funksjonshemninger. Inkluderingsarbeidet må ha en særskilt oppmerksomhet på menneskerettigheter og kjønnsrelaterte utfordringer.

18. Innbyggernes kunnskap om lokalsamfunnets styrker og svakheter skal vektlegges i samfunnsplanlegging, tjenesteyting og politikktutforming. Det må tilrettelegges for at eldre kan bidra med sin erfaring, kompetanse og skapertrang i samfunnsutviklingen.

19. Barn og unge skal involveres og bli hørt i beslutninger som angår dem selv.

Delmål: Samarbeid

I Østfold samarbeider vi på tvers av forvaltningsnivåer, fagområder, sektorer og geografiske grenser.

20. I Østfold skal ansvarlige myndigheter prioritere tverrfaglig og nivåovergrepene innsats i barnas første leveår. Ressurser bør i størst mulig grad omfordeles fra behandling til forebyggende og helsefremmende arbeid i andre sektorer.

21. Det må legges særlig vekt på informasjons- og kunnskapsdeling og samordnede strategier mellom yrkesgrupper som jobber med barn og unge.

22. Frivillige organisasjoner bør motiveres til erfaringsutveksling, informasjonsdeling og samarbeid. Frivilligheten må også gis anledning til å delta i offentlige utviklings- og planprosesser.

23. Forskning skal i større grad legges til grunn for tjenesteyting, politikktutforming og samfunnsutvikling.

Kapittel 5

Frivillighet

Frivillighet skaper tillit mellom mennesker og institusjoner. Frivillig arbeid er viktig for å bygge nettverk mellom mennesker og gi tilhørighet. Her kan man oppleve mestring, egenutvikling, vennskap og meningsfullhet. Frivilligheten bygger samfunnsverdier utover summen av alle de tusenvis av enkelttiltakene som gjennomføres, og er en viktig bidragsyter til å løse samfunnsflokke. F.eks. har idretten et ønske om og et potensial for å bidra enda sterkere i integreringsarbeidet.

Skal Østfold videreutvikle sin frivillighetskultur, må det gis anerkjennelse og positiv oppmerksomhet til alle de frivillige i fylket. Offentlige aktører må respektere frivillighetens egenverdi. For stort press på å få frivillige til å gjøre mer samfunnsnyttig innsats, kan ha utilsiktede konsekvenser, som at folk slutter som frivillige.

Kommunale og fylkeskommunale arbeidsgivere må bli mer utadrettede. De må i større grad gi svar på hvordan samarbeid med og ledelse overfor sivilsamfunnet generelt og frivillighet spesielt, skal foregå. Planlegging av nye offentlige bygg må inneholde en vurdering av om disse er egnet for bruk av frivilligheten, og i tilfelle hvordan frivilligheten kan benytte seg av dem.

Det er ikke tilstrekkelig å skape frivillige tilbud, mennesker må også mobiliseres til å ta del i dem. Det må satses spesielt på å rekruttere flere barn og unge til å være med på aktiviteter, eller å stimulere dem til å bli morgendagens frivillige. Det må skapes forståelse i frivilligheten for betydningen av å involvere deltakere fra alle aldersgrupper og samfunnslag. Lavterskeltilbud med moderate kostnader for å delta, er viktig i den sammenheng. Det må skapes møteplasser der frivillige kan møte hverandre, utveksle tillit, ideer og erfaringer – og ikke minst forebygge at de ser på hverandre som konkurrenter.

Det vokser fram stadig sterkere krav og forventninger om hva velferdsstaten skal levere. Det er nå en erkjennelse at det offentlige ikke kan håndtere alle disse kravene og forventningene alene. Det er i en slik sammenheng vi må se betydningen av frivilligheten. For å utvikle og styrke frivilligheten må den bli viet interesse og fokus, den må oppleve å ha gode rammevilkår og inviteres med i planprosesser.

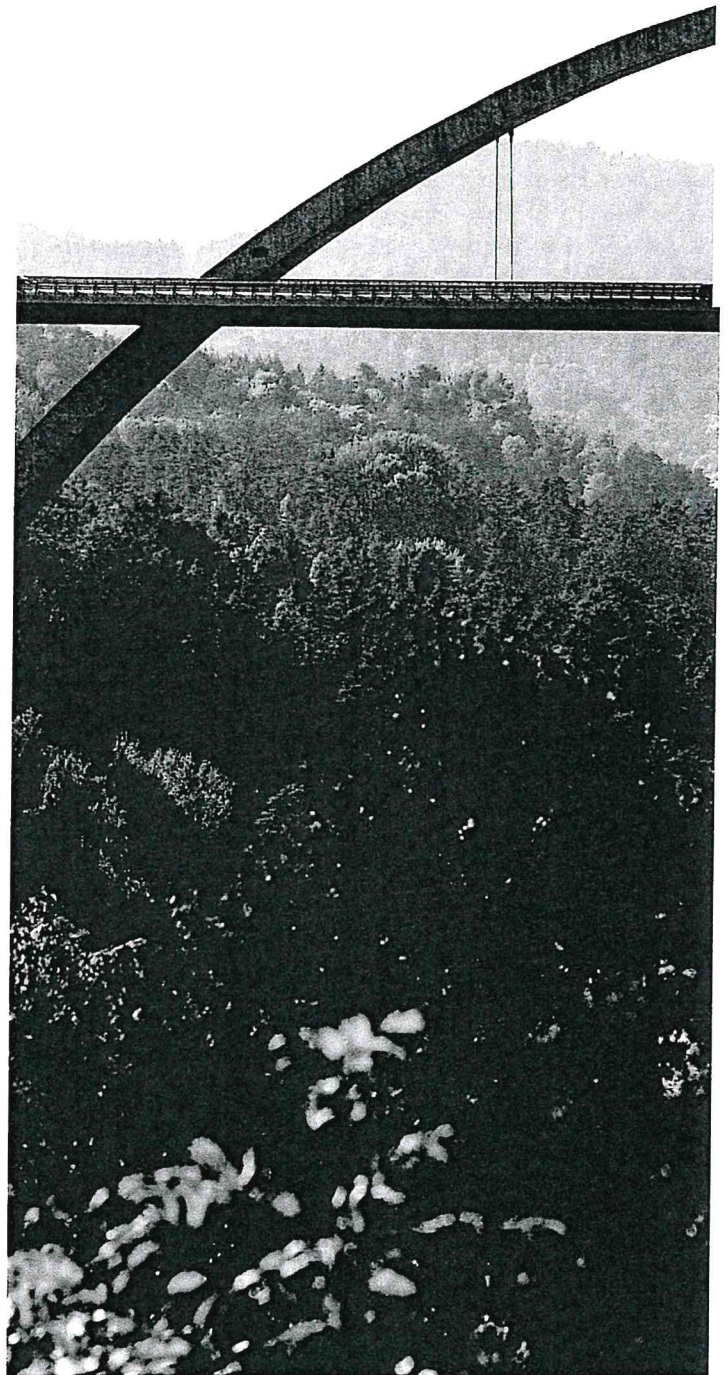
Tredjeklassinger lærer om vennskap og frivillighet.

Foto: Irene Bergsland

Kapittel 6

Et trygt Østfold

Samfunnets kompleksitet øker. Dette skyldes både globalisering og teknologisk utvikling. Samtidig endres truslene mot samfunnsliv og samfunnsstrukturer. Klimaendringer, sikkerhetspolitiske konflikter, radikaliserings og sviktende tillit er blant årsakene til dette. Forebygging og arbeid for økt trygghet for innbyggerne blir derfor viktig. Vi må fremme tillit mellom mennesker og til legale beslutningstakere, og vi må drive en kunnskapsbasert kommunikasjon og samfunnsutvikling. Samtidig må vi planlegge tiltak som reduserer sårbarheten i samfunnskritiske funksjoner som transport, kraftforsyning, vann- og avløp og elektronisk kommunikasjon. All planlegging må bidra til at vi kan opprettholde vår styrings- og suverenitet, befolkningens sikkerhet, og samfunnets funksjonalitet, uavhengig av om truslene er menneskeskapt eller naturbaserte. Disse utfordringene vil bli grundig behandlet i ny FylkesROS (risiko- og sårbarhetsanalyse) for Østfold, som utarbeides parallelt med fylkesplanprosessen og vil inngå som vedlegg til fylkesplanen.

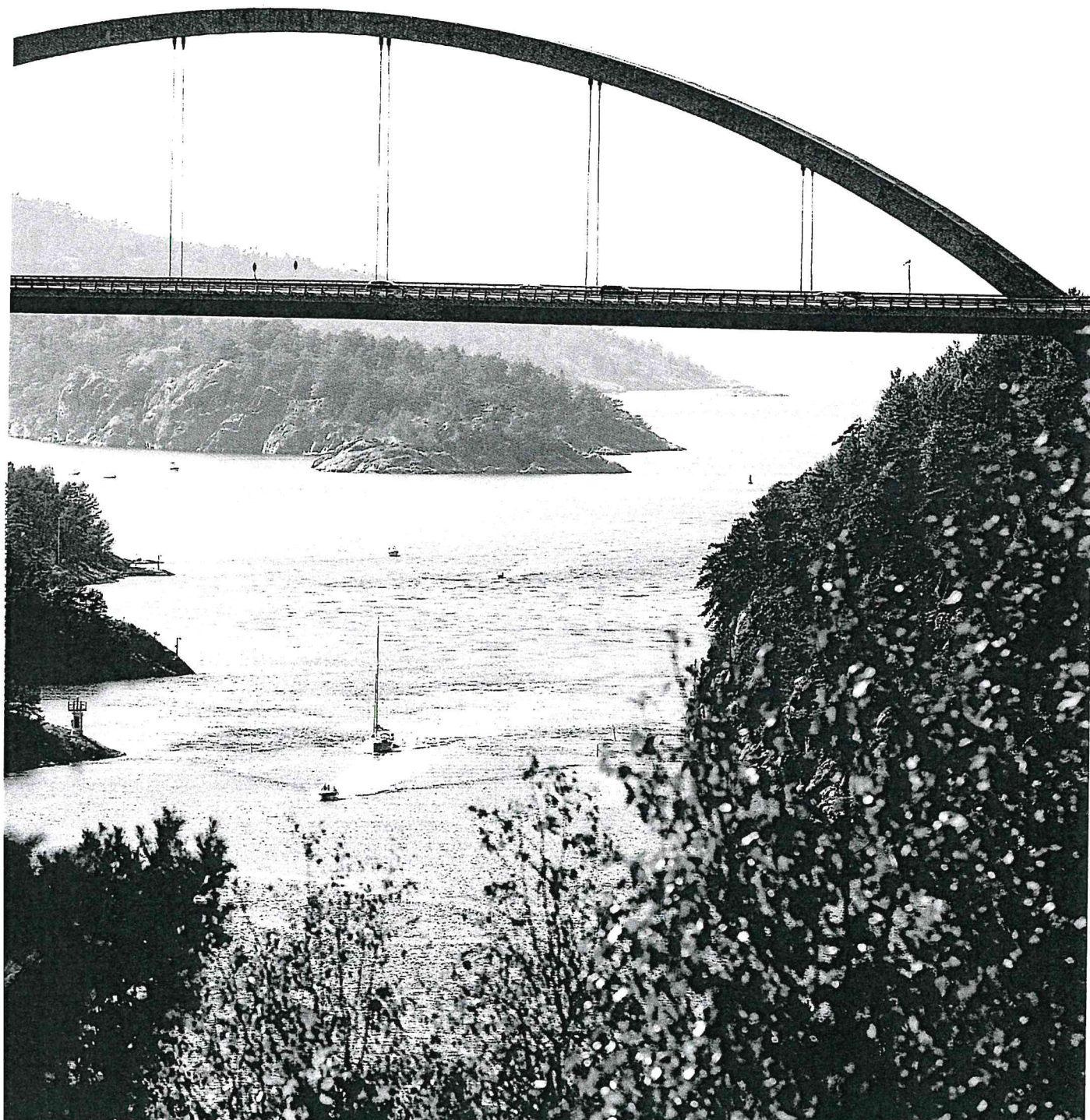
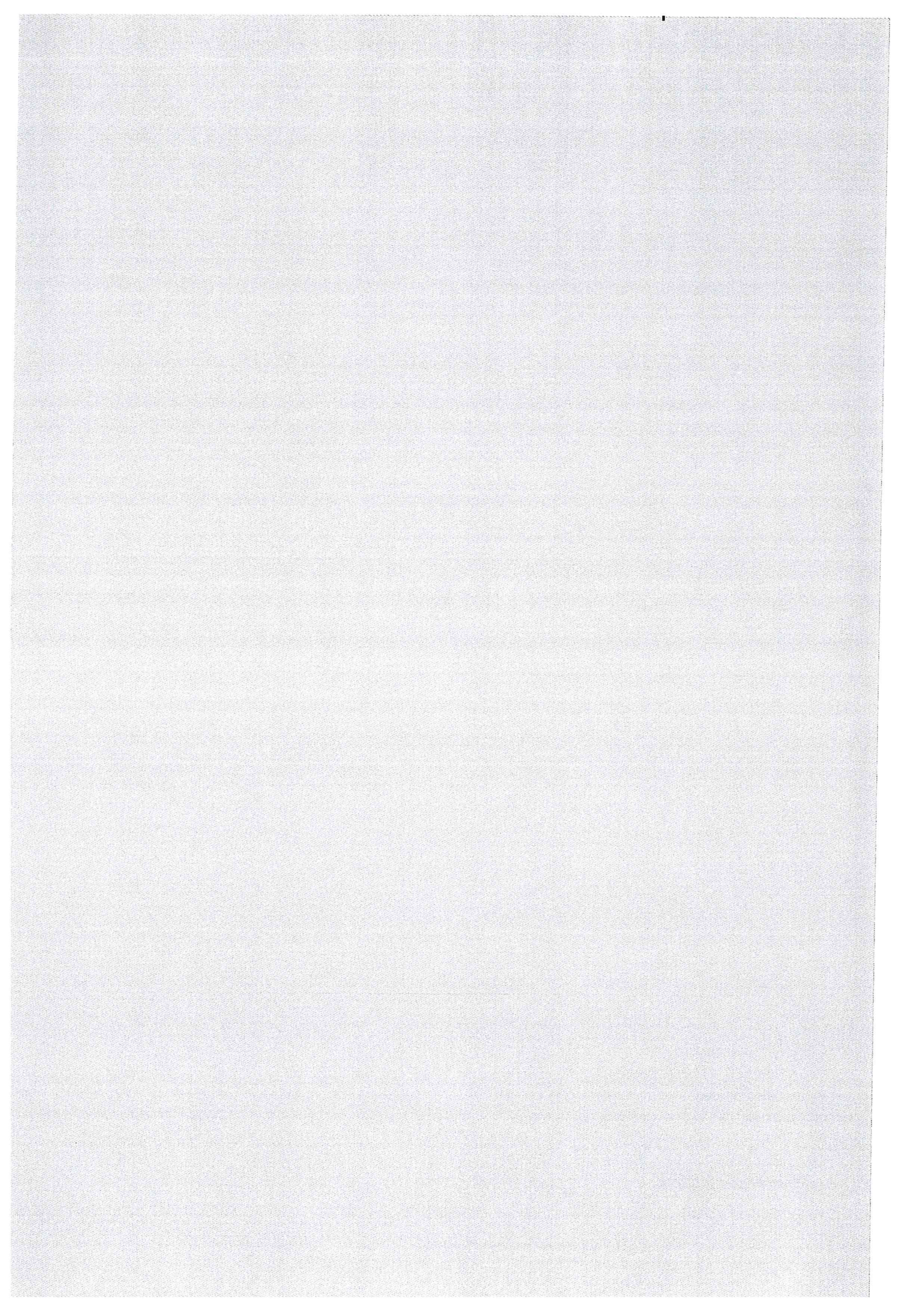

Foto: StudioCB

Østfold fylkeskommune
Postboks 220, 1702 Sarpsborg
www.ostfoldfk.no

Grenseløse Østfold

SAKSFRAMLEGG

NAV PARTNERSKAPSAVTALE

Styre/råd/utvalg

RÅDMANNENS INNSTILLING:

Gjeldende samarbeidsavtale med NAV Østfold forlenges til 1.1.20 med de foreslåtte endringer.

SAKENS FAKTA:

Bakgrunn:

De andre kommunene i Indre Østfold er av NAV Østfold innkalt til en prosess hvor antall lokalkontor og oppgavefordelingen mellom disse skal vurderes.

Gjeldende avtale mellom Rømskog kommune og NAV Østfold ble vedtatt i 2007. Avtalen er drøftet i partnerskapsmøte med NAV Østfold, og det er enighet om å forlenge avtalen. Det er behov for å gjøre noen mindre endringer i avtalen.

Det foreslås endringer i avtalens pkt 8 «Tjenesteområder som inngår i det felles lokalkontoret» som følge av sentralt vedtatte endringer i hovedoppgavene for de lokale NAV kontorene. I avtalens pkt 11 «Universell utforming» er kravene til universell utforming og brukermedvirkning skjerpet i tråd med sentrale føringer. I pkt 18 «Avtaleperiode» er det tatt inn et sluttidspunkt for avtaleperioden; 1.1.20 som tilsvarer datoen for når den nye kommunen Rømskog blir en del av tre i kraft.

Relevante bestemmelser:

Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen.

Økonomiske forhold:

Ingen

VURDERING:

Det vurderes at avtalen med NAV Østfold bør forlenges i tråd med forslaget. Det vil sikre lokale tjenester frem til 1.1.20.

KONKLUSJON:

Det foreslåtte utkastet anbefales.

VEDLEGG:

Revidert samarbeidsavtale mellom Rømskog kommune og Arbeids- og velferdsetaten i Østfold

UTSKRIFT SENDES:

NAV Østfold

NAV-leder

Revisjon

Anne Kirsti Johnsen

rådmann

NAV Rømskog

Samarbeidsavtale mellom

Rømskog kommune og

Arbeids og velferdsetaten

i Østfold

1. Parter

Avtalen er inngått mellom Rømskog kommune og Arbeids- og velferdsetaten i Østfold. Avtalen gjelder etablering og drift av felles lokalkontor, NAV Rømskog. Kontoret er lokalisert i Rømskog Kommunehus.

2. Formål

Avtalen inngås med hjemmel i lov om arbeids- og velferdsforvaltningen, § 14. Formålet med avtalen er, i samsvar med målene i arbeids- og velferdsforvaltningsloven og rammeavtale om arbeids- og velferdsforvaltning mellom Arbeids- og sosialdepartementet og KS, i fellesskap å arbeide for å få flere i arbeid og aktivitet og færre på stønad. Videre at tjenestene skal oppleves som enklere og være tilpasset brukerens behov og at vi utvikler en helhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning.

NAV Rømskog skal arbeide etter arbeids- og velferdsforvaltningens visjon *“Vigir mennesker muligheter.”*

Kommunen og staten er likeverdige samarbeidspartnere som aktivt skal bidra til å skape et godt arbeidsfellesskap. Sammen skal samarbeidspartene skape et velfungerende arbeids- og velferdskontor som fremstår som en enhet for brukerne.

3. Styring og lederstruktur i felles lokalkontor

3.1 Partnerskapsmøte

Det etableres ett felles partnerskapsmøte for NAV Marker og NAV Rømskog.

Partnerskapsmøtet består av rådmennene i Marker og Rømskog kommuner og fylkesdirektør for Arbeids- og velferdsetaten i Østfold og NAV-leder.

Det vedtas følgende retningslinjer for struktur, organisering og innhold for partnerskapsmøtet NAV Marker og NAV Rømskog:

I. Formål

Formålet med partnerskapsmøtet er å samordne og koordinere kommunale og statlige mål og ressurser slik at NAV – reformens visjoner og mål kan realiseres på best mulig måte. Partnerskapsmøtet skal være et strategisk styre samtidig som det er det organ hvor NAV- kontorets overordnede utøvende virksomhet styres. Partnerskapsmøtet skal avklare gjensidige krav og forventninger mellom NAV-leder og partnerskapet.

II. Ledelse av partnerskapsmøtet

En av rådmennene er partnerskapsmøtets leder dersom NAV – leder er statlig ansatt, og fylkesdirektør er partnerskapsmøtets leder hvis NAV – leder er kommunalt ansatt.

III. Møtestruktur og innhold

Partnerskapsmøtet har en struktur med to faste møter pr. år. Ekstraordinære møter utover dette avholdes hvis det er påkrevet og en av partene eller NAV – leder forlanger det.

Agenda 1. halvår:

- Resultatvurdering, inkl. nærværarbeid
- Godkjenning av virksomhetsplan
- Årsplan/års hjul for kompetanseutvikling og HMS-arbeid
- Foreta strategiske vurderinger med innhold til videreutvikling av kontoret
- Avklare forventninger til og sette opp resultatmål for NAV-leder
- Avklare spesielle lokale utfordringer og satsingsområder med henblikk på inneværende års budsjett
- Andre saker

Agenda 2. halvår:

- Resultatvurdering, inkl. nærværarbeid
- Justere felles plan, mål, prioriteringer og driftsbudsjett med henblikk på kommunens og statens respektive plan- og budsjettarbeid for det påfølgende år
- Andre saker

IV. Møtested

Partnerskapsmøtene avholdes primært i Marker Rådhus.

V. NAV – leders rolle

Den lokale NAV – leder er partnerskapsmøtets sekretær og ansvarlig for møteinnkallinger og protokoll. Protokollens originaldokumenter arkiveres i Rømskog kommune og NAV Østfold.

Møteinnkalling med saksutredninger skal være partnerskapsmøtets medlemmer i hende senest en uke før partnerskapsmøtet. Kopi av møteprotokollen skal være partnerskapsmøtemedlemmene i hende senest 1 uke etter møtet.

Møtets saker skal være nummerert fortløpende med saksnr./årstall.

NAV – lederen har møteplikt, tale- og forslagsrett.

VI. Offentlighet

Inntil partnerskapsmøtets status mht. offentlighet er avklart sentralt, praktiseres at partnerskapsmøtets saker, med unntak av de som er unntatt offentlighet, er offentlige fra det tidspunkt protokollen er godkjent.

VII. Tillitsvalgtes rolle

Tillitsvalgtes delaktighet i forhold til partnerskapsmøtet praktiseres i henhold til det som er beskrevet i avtalens kap. 5, Medbestemmelse.

3.2. Ledelse

NAV Rømskog har enhetlig ledelse. NAV - leder har det øverste administrative og faglige ansvaret for hele kontorets virksomhet og rapporterer til overordnet nivå i kommune og stat, og til partnerskapsmøtet, for avtalt resultatoppnåelse.

Lederen har resultat- og personalansvar, og representerer kontoret utad i alle saker som angår kontoret på tvers av det statlige og kommunale ansvaret.

Lederen forholder seg til partene i henhold til de fullmakter og myndighet som til enhver tid delegeres til leder av NAV Rømskog.

Lederen gis fullmakt til å organisere virksomheten internt for ivaretagelse av en formålstjenlig og ressurseffektiv oppgaveløsning.

Leder kan organisere arbeidsoppgavene i kontoret på tvers av medarbeidernes ansettelsesforhold i stat og kommune.

Partnerskapsmøtet skal godkjenne vesentlige organisatoriske endringer.

Partene skal tilstrebe at det er størst mulig grad av parallellitet i NAV-leders myndighetsnivå fra stat og kommune. Dette gjelder i faglige, økonomiske og personalmessige forhold.

4. Tilsetting av ledere og medarbeidere

Ansattes lønns- og ansettelsesforhold følger henholdsvis kommunalt og statlig avtaleverk avhengig av tilsettingsforholdene.

4.1 Tilsetting av leder for kontoret

Partene fremmer omforent forslag til tilsetting overfor tilsettende myndighet på kommunal eller statlig side. En tillitsvalgt for de statlig ansatte og en for de kommunalt ansatte deltar i intervjuer, og de tillitsvalgtes eventuelle kommentarer følger saken. Avhengig av hvor vedkommende selv ønsker tilsettelse – stat eller kommune – foretas tilsetting med de respektives regler.

Det er en forutsetning at de vilkår (statlige eller kommunale) lederen tilsettes etter ikke har betydning for lederens reelle ansvar overfor brukerne, ansatte eller eierne.

4.2 Tilsetting av øvrige ansatte

Partene er hver for seg ansvarlige for å rekruttere medarbeidere på sine områder i henhold til organisasjonsplan godkjent av partnerskapsmøtet. Avhengig av hvor vedkommende skal tilsettes – stat eller kommune – foretas tilsetting med de respektives regler.

I ansettelsesprosessen er det ønskelig at tillitsvalgte deltar som representerer både statlig og kommunalt ansatte. Partene vil tilstrebe at det opprettes et eget felles tillitsmannsapparat lokalt, j.fr punkt 5.

En av de ansatte er stedfortreder for NAV-leder, fortrinnsvis kommunalt ansatt hvis NAV-leder er statlig ansatt og omvendt dersom NAV-leder er kommunalt ansatt.

5. Medbestemmelse

Medbestemmelse ved NAV Rømskog utøves innenfor rammen av hovedavtalene. Det etableres et felles lokalt medbestemmelsesapparat i NAV Rømskog med representanter for de statlige og kommunalt ansatte som ivaretar de ansattes rettigheter og interesser på en praktisk og formålstjenlig måte.

6. Lokale mål- og resultatkrav

Leder har ansvar for at det utarbeides årlig virksomhetsplan for det felles lokale kontoret som omhandler både sentrale mål- og resultatkrav fra stat og kommune, samt lokale mål- og resultatkrav som partene finner hensiktsmessig for det lokale kontoret.

Behovet for styringsinformasjon fra Arbeids- og velferdsetaten til kommunedelen i felles lokalkontor ivaretas gjennom å gi tilgang til statlig styringsinformasjon.

Styringsinformasjon fra kommune til stat ivaretas gjennom å gi tilgang til den kommunale styringsinformasjon.

7. Utføre oppgaver på hverandres myndighetsområder

Samarbeidspartene er enige om å ha felles administrativ og faglig ledelse for den statlige og kommunale delen av kontoret. Fullmakter delegeres til leder av NAV Rømskog som kan organisere arbeidsoppgavene i kontoret på tvers av medarbeidernes ansettelsesforhold i stat og kommune (jfr. avtalens pkt. 3).

Samarbeidspartene er enige om at de ansatte i Arbeids- og velferdsetaten kan utføre oppgaver på kommunens myndighetsområder og at de ansatte i kommunen kan utføre oppgaver på Arbeids- og velferdsetatens myndighetsområder.

Delegert myndighet må utøves innenfor de til enhver tid gjeldende styringsdokumenter, lover, forskrifter og instruksjoner.

Delegasjonsvedtakene kan til enhver tid endres eller trekke tilbake.

8. Tjenesteområder som inngår i det felles lokalkontoret

Kontoret har ansvaret for Arbeids- og velferdsetatens tjenester i Rømskog kommune.

NAV-kontoret hovedoppgaver er

- Råd og veiledning, bl.a. ved bruk av kanalstrategien
- Arbeidsrettet brukeroppfølgning – uavhengig av ytelse
- Markedsarbeid
- Tiltak og virkemidler
- Sykefraværsoppfølging
- Ivareta kommunens oppgaver etter lov om sosiale tjenester i NAV

Ut over kommunens ansvar for økonomisk sosialhjelp etter lov om sosiale tjenester, råd og veiledning og arbeidet med individuelle planer, skal kontoret også dekke følgende tjenester, som alle har et selvhjelpsperspektiv og et bredt arbeidsrettet fokus, og som i dag ligger til sosialkontoret:

9. Samhandling med tilliggende kommunale og statlige tjenester

NAV Rømskog skal oppleves av brukerne som en samlet enhet hvor stat og kommunetar et felles ansvar med brukernes behov som det styrende, og sørge for nødvendig koordinering både innad i arbeids- og velferdsforvaltningen og kommunen, og mot andre relevante tjenester som brukeren har behov for.

Samhandling med andre kommunale og statlige tjenester enn de som etter denne avtalen inngår i det felles lokale kontoret, reguleres i egne samarbeidsavtaler/samarbeidsrutiner.

10. Brukermedvirkning

For å forbedre tjenestekvaliteten i virksomheten og for å tilpasse tjenestene til brukernes behov skal kontoret ha følgende samhandlingsformer med brukerne:

Brukermedvirkning på systemnivå

Det etableres et brukerforum med representanter for brukergruppene. Videreskal systematiske brukerundersøkelser gjennomføres.

På systemnivå må brukerutvalgene speile tjenestene og brukergruppene i kontoret. Brukerutvalg kan gjerne dekke flere kontorer eventuelt region for å sikre god representasjon.

Brukermedvirkning på individnivå

Brukermedvirkning på individnivå skal praktiseres slik at brukerens rett til medvirkning i egen sak ivaretas, og at brukeren får innflytelse i beslutninger som angår brukeren selv.

11. Universell utforming

Begge parter skal sikre at kravene til fysisk utforming ivaretas, jfr. Lov om arbeids- og velferdsforvaltningen § 13.

Ved anskaffelse av nye lokaler skal konkurransegrunnlaget / kravspesifikasjonen stille de nødvendige krav til universell utforming. Når det gjelder arealdisponering

forholder man seg til de respektive regler for medbestemmelse i henholdsvis stat og kommune.

Brukermedvirkning er også viktig i planlegging og utforming av kontoret for å sikre kvalitet og brukervennlige bygninger og tjenester.

12. Kompetanseutvikling

Det skal årlig utarbeides en felles kompetanseplan som regulerer oppgaver og ansvar, herunder økonomisk ansvar for kompetanseutvikling.

Partene er enige om at ansatte ved NAV Rømskog skal ha likeverdig tilgang til kompetanseutviklingstiltak.

13. Personvern/Informasjonssikkerhet/Beredskap/HMS

Sikkerhetsarbeidet i felles lokalkontor skal understøtte visjoner og mål for å sikre drift og allmenn tillit ved å forebygge og begrense konsekvenser av uønskede hendelser.

Dokumentet "felles sikkerhetsnormer for Arbeids og velferdsforvaltningen" gir føringer

innen fagområdene personvern, informasjonssikkerhet og beredskap.

NAV Rømskog må følge de retningslinjer som til enhver tid gjelder for Rømskog Kommune og NAV Stat.

Partene vil tilstrebe at vernetjenesten blir løst lokalt, men under forutsetning av at rapportering skjer i begge linjer.

14. Informasjon/profil

NAV Rømskog skal sørge for god informasjon til kommunens innbyggere om kontorets tjenester og aktivt drive opplysningsarbeid for å forebygge at innbyggere får problemer.

NAV Stat og Rømskog Kommune vil ha hver sin gjeldende informasjonsstrategi. Dersom strategiene har motstridende elementer legges disse fram for partnerskapsmøtet for avgjørelse.

På skilt og brev benyttes NAV – logo med betegnelsen NAV Rømskog Dersom brev og vedtak er av en slik form at det eksplisitte juridiske ansvar må fremgå, benyttes i tillegg kommunenavn og kommunevåpen. Bruk av kommunevåpen må for øvrig benyttes i henhold til kommunens regler.

15. Drift

Kostnadsfordeling mellom partene for felles driftsutgifter fastsettes som følger:

Lønnsutgifter og andre direkte kostnader til NAV-leder dekkes av Marker Kommune med 40 % og NAV Østfold med 60 % (hvorav 20 % utgjør ledelse av

NAV Rømskog). Rømskog kommune og Arbeids- og velferdsetaten i Østfold svarer for sin andel av felles driftsutgifter for øvrig i forhold til antall årsverk som partene er representert med i lokalkontoret NAV Rømskog.

NAV Rømskog utfører kommunens oppgaver etter bl.a. lov om sosiale tjenester, jfr. kap. 8. Rømskog Kommune overfører til NAV Marker et årlig beløp, ved avtalens inngåelse tilsvarende 40 % saksbehandlerstillings lønn. NAV Rømskog knytter til seg nødvendig kompetanse for å kunne utføre oppgavene.

Partene legger til grunn at NAV Rømskog er betjent 3 dager i uka hele året. Mindre avvik kan forekomme. Dersom kontoret ikke er betjent skal det være etablert ordning for kontakt med NAV Marker, bl.a. for nødhjelp.

Det utarbeides en egen driftsavtale hvor også forhold rundt faktureringstidspunkter og måter reguleres. Det utarbeides også en egen husleieavtale.

Særskilte tjenester som ikke dekkes av denne avtale, avtales og faktureres særskilt.

16. Prinsipper for tvisteløsning ved lokal uenighet

Partene er enige om å søke å løse alle konflikter om inngåelse og fortolkning av denne avtalen gjennom forhandling mellom partene lokalt. Skulle dette ikke føre fram vil partene løse tvisten i samsvar med forskrift om nemndbasert tvisteløsning.

17. Revisjon

Partene er enige om at det ved kontoret må legges til rette for at Riksrevisjonen, Arbeids- og velferdsetatens internrevisjon og kommunens revisjon kan utføre sine oppgaver på en hensiktsmessig måte.

Det vises til forskrift om internrevisjon i Arbeids- og velferdsetaten og "*Erklæring om samhandling i forbindelse med Riksrevisjonen og kommunens revisor kontroller ved NAV- kontorer i kommunene*" fra KS, Norsk Kommuneforbund og Riksrevisjonen.

18. Avtaleperiode

Avtalen gjelder fra og med xxxxxxxxxxxx og gjelder inntil en av partene forlanger den reforhandlet. Avtalen kan når som helst behandles på nytt dersom begge parter er enige, men hvis kun en av partene forlanger reforhandling må det ha gått minst et år siden forrige avtaleinngåelse før avtalen kan behandles på nytt.

Rømskog dato:

Rådmann i Rømskog

**Fylkesdirektør
Arbeids og velferdsetaten
i Østfold**

SAKSFRAMLEGG

ØKONOMIPLAN 2018-2021 - FØRINGER

Styre/råd/utvalg

RÅDMANNENS INNSTILLING:

Økonomiplan 2018-2021 skal ha følgende satsningsområder:

SAKENS FAKTA:

Bakgrunn:

Arbeidet med økonomiplan for perioden 2018-2021 startes opp med drøfting av prioriteringer og satsningsområder. Det gis signaler og føringer fra politisk nivå som administrasjonen legger til grunn i det videre arbeid.

Kjøreplan for prosessen:

25.6-15.9	Prosess tjenestene	Tjenesteledere/Tillitsvalgte
21.8	Økonomiplanmøte	Formannskapet
12.10	Statsbudsjettet legges frem	Stortinget
23.10	Økonomiplan og -budsjettmøte	Formannskapet
2.11	Infomøte	Tillitsvalgte
9.11	Økonomiplan og -budsjettbehandling	Utvalgene/Brukerrådet
21.11	Økonomiplan og -budsjettbehandling	Formannskapet
14.12	Budsjettbehandling	Kommunestyret

Relevante bestemmelser:

Kommuneplanens samfunnsdel

Gjeldende økonomiplan

Intensjonsavtale om kommunesammenslåing Aurskog-Høland kommune og Rømskog kommune

Økonomiske forhold:

Kommuneproposisjonen 2018 anslår at statlig rammetilskudd og skatteinntekter vil ligge på dagens nivå.

VURDERING:

Rådmannen vil i møtet gi en kort oppsummering av de føringer og utfordringer som ligger i kommuneplanens samfunnsdel, gjeldende økonomiplan og intensjonsavtalen.

UTSKRIFT SENDES:

Tjenesteledere

Revisjon

Anne Kirsti Johnsen
rådmann